

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att det stiftas en lag om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser. I referensramen indelas enligt förslaget de examina, lärokurser och övriga omfattande samlade kompetenser som ingår i Finlands nationella utbildnings- och examenssystem i åtta kvalifikationsnivåer på basis av det kunnande de förutsätter. Enligt förslaget ska det genom förordning av statsrådet föreskrivas om hur examina, lärokurser och övriga omfattande samlade kompetenser placeras på de olika kvalifikationsnivåerna enligt det kunnande de förutsätter.

Referensramen möjliggör en övergripande granskning av det finländska utbildnings- och examenssystemet och övriga samlade kompetenser genom att det kunnande som examina, lärokurserna och de övriga omfattande samlade kompetenserna förutsätter beskrivs som kunskaper, färdigheter och kompetenser på ett enhetligt, begripligt och jämförbart sätt och genom att deras inbördes förhållande slås fast. Referensramen förbättrar det finländska examenssystemets överskådlighet och funktion, ökar examinas genomskinlighet och jämförbarhet nationellt och internationellt, är ett stöd vid erkännande av examina samt främjar nationell och internationell rörlighet och förutsättningarna för utbildningssamarbete och utbildningsexport.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I Europeiska unionen lyftes referensramar för kvalifikationer fram i den utbildningspolitiska debatten i slutet av 1990-talet. I bakgrunden fanns ett behov av att göra utbildningssystemen och examina öppnare och genomskinligare, underlätta erkännandet av tidigare förvärvat kunskande i en anda av livslångt lärande och betona betydelsen av resultaten av lärande vid anordnande av utbildning.

Europeiska unionen har strävat efter att främja ett allt djupare samarbete inom utbildningssektorn genom att uppställa gemensamma mål. I arbetsprogrammet Utbildning 2020 kom medlemsländerna överens om fyra gemensamma mål för detta årtionde. Målen är att se till att livslångt lärande och rörlighet i utbildningssyfte blir verklighet, förbättra utbildningens kvalitet och resultat, främja rättvisa, social sammanhållning och aktivt medborgarskap samt stimulera kreativitet, innovation och entreprenörskap inom all utbildning. Målen för Utbildning 2020 reviderades 2015. I de nya prioriteringarna för Utbildning 2020 framhävs genomförandet av den europeiska referensramen för kvalifikationer (EQF) och nationella referensramar för kvalifikationer i syfte att främja öppenhet och erkännande i fråga om kvalifikationer.

Målet för Bolognaprocessen är att inrätta ett europeiskt område för högre utbildning. För att nå målet försöker man bland annat förenhetliga examensstrukturerna och utveckla kvalitetsledningen. Frågor som gäller examinas jämförbarhet och erkännande av examina har diskuterats flitigt under Bolognaprocessen. Referensramar för högskoleexamen har ansetts vara en faktor som främjar examinas genomskinlighet och jämförbarhet.

Målet för Köpenhamnprocessen är att med hjälp av europeiskt samarbete förbättra yrkesutbildningens kapacitet, kvalitet och dragningskraft samt främja rörligheten bland yrkesstuderande och personer som avlagt en yrkesinriktad examen. I ett vidare perspektiv är målet att främja framväxten av en alleuropeisk arbetsmarknad och komplettera det europeiska området för högre utbildning. För att nå målen utarbetar man bland annat nationella examenssystem och nationella referensramar för kvalifikationer som grundar sig på resultat av lärande i överensstämmelse med den europeiska referensramen för kvalifikationer och genomför man det europeiska meritöverföringssystemet för yrkesutbildning (ECVET) tillsammans med den europeiska referensramen för kvalitetssäkring, utvecklar man system och verktyg för validering av resultaten av icke-formellt och informellt lärande och förbättrar man insynen och kontinuiteten i övergången mellan yrkesutbildning, allmän utbildning och högre utbildning.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering är Finland år 2025 ett ledande land inom utbildning, kompetens och modernt lärande. Regeringsperiodens mål är att utbildningen och forskningen har blivit internationellare och hindren för att exportera utbildning har undanröjts. En referensram för examina och övriga samlade kompetenser synliggör de examina som ingår i det finländska utbildningssystemet och övrigt kunnande och förbättrar på så sätt förutsättningarna för internationell rörlighet och utbildningsexport och bidrar till uppnåendet av de mål i regeringsprogrammet som nämnts ovan.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Det finländska examenssystemet

Det finländska examenssystemet kan delas in i tre utbildningsstadier: allmänbildande grundläggande utbildning, utbildning på andra stadiet, som omfattar gymnasieutbildning och yrkesutbildning, och utbildning på högre nivå, som ges vid yrkeshögskolor och universitet. Studier på en lägre nivå är en förutsättning för studier inom utbildning på en högre nivå. I lagstiftningen om var och en av utbildningsformerna finns bestämmelser om utbildningsmålen och examina.

Grundläggande utbildning

I lagen (628/1998) och förordningen (852/1998) om grundläggande utbildning finns det bestämmelser om den nio år långa grundläggande utbildningen och om läroplikten. Enligt 25 § i lagen om grundläggande utbildning är barn som är varaktigt bosatta i Finland läropliktiga. Läroplikten fullgörs antingen genom deltagande i grundläggande utbildning eller genom förvärvande av motsvarande kunskaper på något annat sätt. I årskurserna 1—6 ordnas undervisningen i huvudsak i form av klassundervisning och i årskurserna 7—9 som ämnesundervisning. Året innan läroplikten uppkommer ordnas förskoleundervisning.

Målet för den grundläggande utbildningen är enligt 2 § i lagen om grundläggande utbildning att stödja elevernas utveckling till humana människor och etiskt ansvarskännande samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver i livet. Utbildningen ska främja bildningen och jämlikheten i samhället och elevernas förutsättningar att delta i utbildning och i övrigt utveckla sig själva under sin livstid. Målet för förskoleundervisningen är att förbättra barnens förutsättningar för inläring. Statsrådets förordning om riksfattande mål för utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och om timfördelning i den grundläggande utbildningen (422/2012) innehåller närmare bestämmelser om de allmänna riksfattande målen för undervisningen samt om hur den tid som används för grundläggande utbildning ska fördelas mellan undervisningen i olika ämnen, ämnesgrupper och elevhandledning. Enligt 14 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning beslutar Utbildningsstyrelsen om målen för och det centrala innehållet i den grundläggande utbildningens olika läroämnen, ämneshelheter, elevhandledningen och annan undervisning.

Genomgången grundskola leder inte till examen men den som fullgjort lärokursen i den grundläggande utbildningen får ett avgångsbetyg.

Enligt lagen om grundläggande utbildning ordnas dessutom påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen. Utbildningsstyrelsen fattar beslut om grunderna för läroplanen för påbyggnadsundervisningen. Påbyggnadsundervisningen varar ett år. För att bli antagen ska en elev ha fått avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen samma eller föregående år. Ett särskilt mål för påbyggnadsundervisningen är att utveckla den ungas förmåga att välja yrke, förbättra förutsättningarna för fortsatta studier samt förbättra livskompetensen. Studerande som har fått godkänt i alla studier i påbyggnadsundervisningen ges betyg.

Gymnasieutbildning och studentexamen

I gymnasielagen (629/1998) och gymnasieförordningen (810/1998) finns det bestämmelser om gymnasieutbildning som bygger på den grundläggande utbildningens lärokurs. Gymnasieutbildningen är allmänbildande och förbereder för studentexamen.

RP 204/2016 rd

Enligt 3 § i statsrådets förordning om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i den utbildning som avses i gymnasielagen (942/2014) utvecklar utbildningen på bred front de studerandes färdigheter att ta till sig, kombinera och använda sig av de kunskaper och färdigheter som de tillägnat sig samt att tillämpa det som de har lärt sig på ett mångsidigt sätt, som även överskrider gränserna mellan de olika läroämnena.

Utbildningen ska orientera, engagera och skapa förutsättningar för ett livslångt lärande samt förbättra den studerandes förmåga att planera och fatta beslut om sina yrkes- och levnadsval.

Enligt 7 § i gymnasielagen omfattar gymnasiet lärokurs tre år. Studerande som fullgjort gymnasiet hela lärokurs får ett avgångsbetyg. Enligt 10 § 2 mom. i gymnasielagen beslutar Utbildningsstyrelsen om målen för och det centrala innehållet i de olika läroämnena, ämnesgrupperna och ämneshelheterna och den övriga undervisning som avses i gymnasielagen (grunderna för läroplanen).

Gymnasieutbildningen avslutas med en riksomfattande studentexamen. Med hjälp av studentexamen klarläggs om de studerande har tillägnat sig de kunskaper och färdigheter som anges i gymnasiet läroplan samt uppnått tillräcklig mognad. Bestämmelser om studentexamen finns i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005). Studentexamensnämnden utfärdar studentexamensbetyg för en examinand som har avlagt studentexamen på det sätt som föreskrivs i lagen och som får gymnasiet avgångsbetyg eller ett betyg över avlagd yrkesinriktad grundexamen, samt för den som tidigare har fullgjort gymnasiet lärokurs eller avlagt en yrkesinriktad grundexamen samt har avlagt studentexamen på det sätt som föreskrivs i lagen.

Gymnasieutbildningen ger inte de studerande yrkeskompetens. Gymnasiet ger dock de studerande färdigheter att inleda studier vid universitet eller yrkeshögskola eller att inleda yrkesutbildning som bygger på gymnasiet lärokurs.

Yrkesinriktade grundexamina i grundläggande yrkesutbildning

Bestämmelser om grundläggande yrkesutbildning och de examina som avläggs inom ramen för den finns i lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998). Enligt lagens 5 § är den grundläggande yrkesutbildningens mål att ge de studerande det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för en yrkesinriktad grundexamen samt färdigheter i företagande. Målet för utbildningen är dessutom att stödja de studerandes utveckling till goda och harmoniska människor och samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver med tanke på förutsättningarna för fortsatta studier, en yrkesmässig utveckling, fritidsintressen och en mångsidig personlighetsutveckling. Enligt lagens 6 § ska man i den grundläggande yrkesutbildningen särskilt beakta arbetslivets behov. Utbildningen ska ordnas i samarbete med näringslivet och arbetslivet i övrigt.

Enligt 4 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning har den som avlagt en yrkesinriktad grundexamen breda grundläggande yrkesfärdigheter för olika uppgifter inom en bransch samt mer specialiserat kunnande och sådan yrkesskicklighet som arbetslivet kräver inom minst ett delområde. En yrkesinriktad grundexamen kan avläggas som en grundläggande yrkesutbildning eller som en fristående examen.

Med stöd av 4 a § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina och om de kompetensområden som ingår i dem (examensstrukturen).

Enligt 12 b § i lagen om grundläggande yrkesutbildning innehåller en yrkesinriktad grundexamen inom den grundläggande yrkesutbildningen yrkesinriktade examensdelar, gemensamma

RP 204/2016 rd

examensdelar och fritt valbara examensdelar. Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om hur examen byggs upp av ovan nämnda examensdelar samt om de gemensamma examensdelarnas omfattning och om de delområden som hör till dem.

Enligt 12 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning är omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen 180 kompetenspoäng. Genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet får det föreskrivas att en examen får omfatta fler än 180 kompetenspoäng, om den reglering som gäller branschen förutsätter detta. Enligt lagens 12 § 3 mom. motsvarar det kunnande som i genomsnitt förvärvats under ett år inom den grundläggande yrkesutbildningen 60 kompetenspoäng.

Med stöd av 13 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning bestämmer Utbildningsstyrelsen examensgrunderna för varje examen som ingår i examensstrukturen. I examensgrunderna anges examensbenämningarna, examens uppbyggnad av obligatoriska och valbara examensdelar, omfattningen i kompetenspoäng av examensdelarna och de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna samt kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensdelarna samt bedömningen av kunnandet. I examensgrunderna definieras också nyckelfärdigheterna för livslångt lärande. Med dessa avses bland annat lärande- och problemlösningsförmåga, interaktions- och samarbetsförmåga samt yrkesetiska och estetiska kvalifikationer.

I enlighet med 25 e § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ger utbildningsanordnaren den som avlagt en yrkesinriktad grundexamen ett examensbetyg när den studerande med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen. Om den studerande säger upp sin studieplats innan examen har avlagts, ger utbildningsanordnaren den studerande ett betyg över avlagda examensdelar. Ett betyg över avlagda examensdelar ges på den studerandes begäran också under studiernas gång.

Yrkesexamina genom fristående examina

Bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som avläggs genom fristående examina och om utbildning som förbereder för dessa finns i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), nedan vuxenutbildningslagen.

Enligt 2 § i vuxenutbildningslagen är syftet med den yrkesinriktade vuxenutbildningen att upprätthålla och höja befolkningens yrkeskunnande, förse de studerande med färdigheter i företagande, utveckla arbetslivet och svara mot dess behov av kunnande samt främja sysselsättningen och stödja livslångt lärande. Syftet med den yrkesinriktade vuxenutbildningen är dessutom att ge möjlighet att påvisa yrkesskickligheten oberoende av hur den förvärvats samt att främja avläggande av examina eller delar av dem. I 3 § i vuxenutbildningslagen sägs det att man i examina och utbildning särskilt ska beakta arbetslivets behov. De fristående examina ska planeras och ordnas i samarbete med näringslivet och arbetslivet i övrigt.

Enligt 12 a § i vuxenutbildningslagen ska examinanden i en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen visa att han eller hon har breda grundläggande yrkesfärdigheter för olika uppgifter inom en bransch samt mer specialiserat kunnande och sådan yrkesskicklighet som arbetslivet kräver inom minst ett delområde. Yrkesexamina och specialyrkesexamina kan avläggas endast genom fristående examina. I en yrkesexamen ska examinanden visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som är djupare än den som krävs för grundexamen eller som gäller mer avgränsade arbetsuppgifter. I en specialyrkesexamen ska examinanden visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som innefattar djupa yrkeskunskaper eller mångprofessionellt

kunnande. För att kunna avlägga yrkesexamen eller specialyrkesexamen utan förberedande utbildning måste examinandena ha förvärvat kunnande i arbetslivet eller på annat sätt.

Med stöd av 12 b § i vuxenutbildningslagen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet bestämmelser om yrkesinriktade grundexamina och om de kompetensområden som ingår i dem samt om yrkesexamina och specialyrkesexamina (examensstrukturen). Enligt lagens 12 c § består de fristående examina av yrkesinriktade examensdelar.

De fristående examinas omfattning anges inte i någon författning. Det finns inte heller bestämmelser om hur lång tid avläggande av examen eller genomförande av den förberedande utbildningen tar i anspråk, eftersom fristående examina kan avläggas oberoende av hur yrkesskickligheten förvärvats.

Med stöd av 13 § i vuxenutbildningslagen bestämmer Utbildningsstyrelsen examensgrunderna för varje examen som ingår i examensstrukturen. I examensgrunderna anges kompetensområdena för yrkesexamina och specialyrkesexamina, examensbenämningarna, examens uppbyggnad av obligatoriska och valbara examensdelar samt kraven på yrkesskicklighet i examensdelarna och bedömningen av kunnandet.

I enlighet med 7 § i vuxenutbildningslagen har de examenskommissioner som finns i anslutning till och tillsätts av Utbildningsstyrelsen till uppgift att ingå avtal om att ordna fristående examina, övervaka kvaliteten på systemet med fristående examina och utveckla systemet med fristående examina och de fristående examina. Enligt lagens 7 a § ska examenskommissionen utfärda ett examensbetyg när en person med godkänt resultat har avlagt de examensdelar som krävs för examen. Dessutom ska examenskommissionen på begäran utfärda ett betyg över avlagda examensdelar.

Examina som avläggs vid yrkeshögskolor

Enligt 11 § 1 mom. i yrkeshögskolelagen (932/2014) kan det vid yrkeshögskolorna avläggas yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina. Yrkeshögskoleexamina är högskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina är högre högskoleexamina. I fråga om examina som avläggs vid yrkeshögskolorna, examensmål och studiernas struktur samt andra grunder för studierna föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Enligt 1 § 1 mom. i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (1129/2014) är yrkeshögskoleexamina grundexamina vid yrkeshögskolorna. Enligt 2 § 1 mom. i förordningen ingår i de studier som leder till yrkeshögskoleexamen grundstudier och yrkesstudier, valfria studier, praktik som främjar yrkesfärdigheten samt ett lärdomsprov. Enligt 3 § i förordningen och bilagan till förordningen är omfattningen av de studier som leder till yrkeshögskoleexamen 180, 210, 240 eller 270 studiepoäng, beroende på examen. En arbetsinsats på 1 600 timmar, vilket i genomsnitt krävs för att fullgöra ett läsårs studier, motsvarar 60 studiepoäng. Andelen praktik för främjande av yrkesfärdigheten som ingår i de studier som leder till yrkeshögskoleexamen är minst 30 studiepoäng.

Enligt 4 § i förordningen är målet för de studier som leder till yrkeshögskoleexamen att den som avlagt examen har 1) omfattande praktiska färdigheter och basfärdigheter samt teoretiska grunder för att kunna delta i arbetslivet i sakkunniguppgifter på det egna området, 2) förmåga att följa och främja utvecklingen inom den egna branschen, 3) förutsättningar för utvecklande av den egna yrkesskickligheten och för ett livslångt lärande samt 4) tillräckliga kommunikativa färdigheter och språkfärdigheter för det egna området samt för internationell verksamhet och internationellt samarbete.

RP 204/2016 rd

Enligt 2 § 2 mom. i förordningen ingår i de studier som leder till högre yrkeshögskoleexamina fördjupade yrkesstudier, valfria studier och ett lärdomsprov. Enligt 3 § i förordningen och bilagan till förordningen är omfattningen av de studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen 60 eller 90 studiepoäng, beroende på examen.

Enligt 5 § i förordningen är målet för de studier som leder till högre yrkeshögskoleexamen att den som avlagt examen har omfattande och ingående kunskaper samt behövliga teoretiska kunskaper för att kunna utveckla arbetslivet i krävande sakkunnig- och ledningsuppgifter, en ingående uppfattning om den egna branschen, dess ställning i arbetslivet och betydelse i samhället samt färdighet att följa och analysera utvecklingen av forskningsdata och yrkespraxis inom området, förmåga till ett livslångt lärande och en kontinuerlig utveckling av den egna yrkesskickligheten, goda kommunikativa färdigheter och språkkunskaper för det egna området samt för internationell verksamhet och internationellt samarbete.

Enligt 10 § i förordningen ger yrkeshögskolan studeranden ett examensbetyg över avlagd examen. Till den som har avlagt examen eller genomfört studier vid yrkeshögskolan ger yrkeshögskolan en sådan bilaga till examensbetyget eller intyget som är avsedd särskilt för internationellt bruk. I bilagan ges tillräckliga uppgifter om yrkeshögskolan, de studier och studieprestationer som avses i examensbetyget eller intyget samt nivån på dem och deras ställning i utbildningssystemet. Yrkeshögskolan ger även under studiernas gång på begäran ett intyg till studeranden över slutförda studier.

Examina som avläggs vid universitet

Enligt 7 § i universitetslagen (558/2009) kan det vid universiteten avläggas lägre och högre högskoleexamina samt vetenskapliga, konstnärliga och yrkesinriktade påbyggnadsexamina. Högre högskoleexamen avläggs efter lägre högskoleexamen eller motsvarande utbildning. En utbildning som leder till högre högskoleexamen kan också inom de områden om vilka det föreskrivs genom förordning av statsrådet ordnas så att lägre högskoleexamen inte ingår i utbildningen, om det är ändamålsenligt med avseende på de yrkesmässiga kraven inom utbildningsområdet. En vetenskaplig, konstnärlig eller yrkesinriktad påbyggnadsexamen avläggs efter en högre högskoleexamen eller efter en annan utbildning på motsvarande nivå. Närmare bestämmelser om examina som kan avläggas vid universiteten, målen för examina, studiernas uppläggning och andra grunder för studierna utfärdas genom förordning av statsrådet.

Statsrådets förordning om examina och specialiseringsutbildningar vid universitet (794/2004) innehåller bestämmelser om examina som avläggs vid de universitet som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde.

Enligt 7 § i förordningen är målet för utbildning som leder till lägre högskoleexamen att den som har avlagt examen har 1) kunskaper i grunderna i de huvud- och biämnen eller med dem jämfällbara helheter som ingår i examen eller i grunderna i de studier som ingår i utbildningsprogrammet samt förutsättningar att följa utvecklingen på området, 2) förmåga till vetenskapligt tänkande och vetenskapliga arbetssätt eller de kunskaper och färdigheter som fordras för konstnärligt arbete, 3) förutsättningar för den utbildning som leder till högre högskoleexamen och för livslångt lärande, 4) förmåga att tillämpa inhämtade kunskaper i arbetslivet i uppgifter inom det egna området och i internationellt samarbete, 5) tillräckliga kommunikativa färdigheter och språkkunskaper för uppgifter inom det egna området samt för internationell verksamhet och internationellt samarbete. Utbildningen grundar sig på forskning eller konstnärlig verksamhet samt på yrkespraxis inom området.

Enligt 8 § i förordningen omfattar de studier som krävs för lägre högskoleexamen 180 studiepoäng, med undantag för kandidatexamen i bildkonst, som omfattar 210 studiepoäng. Enligt

RP 204/2016 rd

5 § i förordningen motsvarar en arbetsinsats på 1 600 timmar, vilket i genomsnitt krävs för att fullgöra ett läsårs studier, 60 studiepoäng.

I de studier som leder till lägre högskoleexamen kan ingå grundstudier och ämnesstudier, studier i kommunikation och språk, mångvetenskapliga studiehelheter, andra studier samt praktik som utvecklar sakkunskapen. Obligatorisk praktik ingår i studierna för farmaceutexamen. I examen ingår ett lärdomsprov på minst 6 och högst 10 studiepoäng.

Enligt 12 § i förordningen är målet för utbildning som leder till högre högskoleexamen att den som har avlagt examen har 1) goda kunskaper i huvudämnet eller en helhet som jämföras med huvudämnet och kunskaper i grunderna i biämnena eller goda kunskaper i de fördjupade studier som hör till utbildningsprogrammet, 2) förmåga att tillämpa vetenskaplig kunskap och vetenskapliga metoder eller färdigheter för självständigt och krävande konstnärligt arbete, 3) förutsättningar att vara verksam i arbetslivet i krävande sakkunnig- och utvecklingsuppgifter inom sitt eget område och i internationellt samarbete, 4) färdigheter för vetenskaplig eller konstnärlig påbyggnadsutbildning och för livslångt lärande, 5) goda kommunikativa färdigheter och språkkunskaper för det egna området samt för internationell verksamhet och internationellt samarbete. Utbildningen grundar sig på forskning eller konstnärlig verksamhet samt på yrkespraxis inom området.

Enligt 13 § i förordningen omfattar de studier som krävs för högre högskoleexamen 120 studiepoäng. De studier som krävs för psykologie magisterexamen, musikmagisterexamen och odontologie licentiatexamen omfattar 150 studiepoäng. De studier som krävs för veterinärmedicin licentiatexamen och medicin licentiatexamen omfattar 180 studiepoäng. Enligt 14 § i förordningen kan universitetet inom det medicinska området och det odontologiska området ordna den utbildning som leder till högre högskoleexamen så att en separat lägre högskoleexamen inte ingår i utbildningen. De studier som krävs för medicin licentiatexamen omfattar då 360 studiepoäng och de studier som krävs för odontologie licentiatexamen 330 studiepoäng.

I de studier som leder till högre högskoleexamen kan ingå grundstudier och ämnesstudier samt fördjupade studier, studier i kommunikation och språk, mångvetenskapliga studiehelheter, andra studier samt praktik som fördjupar sakkunskapen. Obligatorisk praktik ingår i studierna för medicin licentiatexamen, odontologie licentiatexamen och veterinärmedicin licentiatexamen, inom utbildningen i socialt arbete som hör till en examen inom det samhällsvetenskapliga området samt i studierna för provisorsexamen och psykologie magisterexamen. I högre högskoleexamen ingår ett lärdomsprov på minst 20 och högst 40 studiepoäng.

Enligt 21 § i förordningen är målet för den vetenskapliga och konstnärliga påbyggnadsutbildningen att den som har slutfört utbildningen 1) grundligt har gjort sig förtrogen med sitt eget forskningsområde och dess samhälleliga betydelse, 2) har inhämtat förmåga att självständigt och kritiskt tillämpa vetenskapliga forskningsmetoder och skapa ny vetenskaplig kunskap, 3) har gjort sig väl förtrogen med utvecklingen, grundproblemen och forskningsmetoderna inom det egna forskningsområdet, 4) har förvärvat en sådan kännedom om allmän vetenskapsteori och om andra vetenskapsområden i anslutning till det egna forskningsområdet som gör det möjligt att följa utvecklingen inom dem, 5) har förvärvat tillräckliga kommunikativa färdigheter och språkkunskaper samt andra förutsättningar att vara verksam i arbetslivet i omfattande och krävande sakkunnig- och utvecklingsuppgifter och i internationellt samarbete.

Målet för den påbyggnadsutbildning som leder till konstdoktorsexamen kan utöver vad som avses ovan vara att den studerande uppnår förmåga att självständigt skapa metoder för konstnärlig gestaltning eller produkter eller prestationer som fyller höga konstnärliga krav.

RP 204/2016 rd

Inom utbildningsområdet för konst kan målet för påbyggnadsutbildning som leder till någon annan examen än konstdoktorsexamen utöver eller i stället för vad som avses i 1 mom. vara att den studerande uppnår förmåga att självständigt skapa metoder för konstnärlig gestaltning eller produkter eller prestationer som fyller höga konstnärliga krav.

Licentiatexamen och doktorsexamen är vetenskapliga och konstnärliga påbyggnadsexamina som avläggs vid universitet. Enligt 22 § i förordningen ska en studerande som har antagits till påbyggnadsutbildning för att avlägga doktorsexamen genomföra studierna inom påbyggnadsutbildningen, uppvisa självständigt och kritiskt tänkande på sitt forskningsområde, avfatta en doktorsavhandling och offentligt försvara den eller avlägga av universitetet fastställda offentliga lärdoms- och färdighetsprov.

En studerande som har antagits till påbyggnadsutbildning kan avlägga licentiatexamen sedan han eller hon har genomfört den av universitetet fastställda delen av de studier som hör till påbyggnadsutbildningen och den specialiseringsutbildning som eventuellt ingår i examen. Licentiatexamen omfattar en licentiatavhandling, i vilken den studerande ska uppvisa god kännedom om sitt forskningsområde samt förmåga att självständigt och kritiskt tillämpa vetenskapliga forskningsmetoder. Inom området musik samt teater och dans kan licentiatexamen i stället för en licentiatavhandling även omfatta offentliga lärdoms- och färdighetsprov.

Enligt statsrådets förordning om specialveterinärexamen och rätten att vara verksam som specialveterinär (275/2000) kan specialveterinärexamen avläggas av den som har rätt att vara verksam som legitimerad veterinär. Enligt 3 § i förordningen är målet för specialveterinärutbildningen att göra veterinären förtrogen med den vetenskapliga kunskapen inom det egna specialområdet samt ge färdigheter för specialveterinärs uppgifter inom området, för upprätthållandet av yrkesskickligheten och utvecklandet av det egna specialområdet samt för verksamhet som specialveterinär inom veterinärvård och i andra uppgifter som förutsätter specialkunnande inom området. Enligt 5 § i förordningen varar utbildningen fyra år. Utbildningens omfattning har inte angivits i studiepoäng.

Till skillnad från specialveterinärutbildningen är specialistläkar- och specialisttandläkarutbildningen inte utbildning som leder till examen utan yrkesinriktad påbyggnadsutbildning som följer på medicine licentiatexamen och odontologie licentiatexamen. Bestämmelser om utbildningen finns i 4 a § (1355/2014) i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) och i social- och hälsovårdsministeriets förordning om specialistläkarutbildning och specialisttandläkarutbildning samt om särskild allmänläkarutbildning (56/2015).

Enligt 26 § i statsrådets förordning om examina och specialiseringsutbildningar vid universitet ger universitetet den studerande ett examensbetyg över avlagd högre eller lägre högskoleexamen eller över en examen som har avlagts som påbyggnadsutbildning. Till den som har avlagt examen eller genomfört studier vid universitetet ger universitetet en sådan bilaga till examensbetyget eller intyget som är avsedd särskilt för internationellt bruk. I bilagan ges tillräckliga uppgifter om universitetet, de studier och studieprestationer som avses i examensbetyget eller intyget samt nivån på dem och deras ställning i utbildningssystemet. Universitetet ger även under studiernas gång på begäran ett intyg till den studerande över genomförda studier.

Examina inom försvarsförvaltningen och Gränsbevakningsväsendet

Militärvetenskapliga examina är enligt 6 § i lagen om Försvarshögskolan (1121/2008) kandidatexamen och magisterexamen i militärvetenskaper samt generalstabsofficersexamen och doktorsexamen i militärvetenskaper. De två sistnämnda är påbyggnadsexamina. Enligt förordningen om högskolornas examenssystem (464/1998) är kandidatexamen och magisterexamen i militärvetenskaper lägre respektive högre högskoleexamen och kan därmed jämföras med

RP 204/2016 rd

examina som avläggs vid universitet. I statsrådets förordning om Förvarshögskolan (1124/2008) finns det bestämmelser om målen för och omfattningen av militärvetenskapliga examina samt om studiernas uppbyggnad och andra grunder för studierna.

Inom försvarsförvaltningen ordnas det flera utbildningar som står utanför examenssystemet. Försvarsmaktens utbildningssystem utgörs av utbildningssystemet för anställd personal och för värnpliktiga. Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet har inte rätt att utfärda yrkesinriktade examina, och därför klassificeras yrkesstudierna som fortbildning. Vid Förvarshögskolan ordnas det fortbildning enligt ansvarsområde på universitetsnivå. Fortbildning av detta slag är bl.a. kurs för den högre ledningen, stabsofficerskurs, kurs för högre befäl och studiehelheterna 1 och 2 i försvarskurserna.

Försvarsgrensskolorna svarar för den militära yrkesutbildningen för underofficerare. Militär-yrkesstudierna består av fyra studiehelheter: studiehelheten på grundnivå, studiehelheterna 1 och 2 på mellannivå samt studiehelheten på mästarnivå.

På grundnivå är utgångspunkten de krav som arbetsmiljön vid försvarsmakten ställer och arbetsplatsens normer och anvisningar samt de val som träffats för att uppnå de mål som satts utifrån egna förmågor och i samråd med arbetsgivaren. På grundnivå uppstår förståelse för individens verksamhet som en del av Försvarsmakten med vad det innebär av skyldigheter, ansvar och rättigheter.

På mellannivå 1 och 2 tillämpas de erfarenheter som uppnåtts på egen hand och i breda sammanhang, och i arbetet och i utbildningen och handledningen av andra tillfrågats expertis. Dessutom utförs de dagliga uppgifterna självständigt i enlighet med de mål som fastställts vid utvecklingssamtal. Vidare bedöms och dokumenteras den planerliga verksamheten enligt principerna för löpande bedömning. På mellannivå arbetar man i yrkesuppgifter på allmän nivå och/eller i krävande yrkesuppgifter. Kompetensen i självutveckling fördjupas, kompetensen tillämpas och verksamheten i den egna arbetsorganisationen utvecklas. På mellannivå 2 arbetar man i arbetslednings- och/eller sakkunniguppgifter på allmän nivå och förkovrar sig i arbetsuppgifterna. På mellannivå 2 förverkligas principerna för att utvecklas som sakkunnig, chef och utbildare av olika personalgrupper. Dessutom tillämpas kompetensen i olika slags verksamhetsmiljöer och arbetsenheter.

På mästarnivå krävs det att man kan kontrollera sina lednings- och utbildningsmetoder för att uppnå önskad effekt. Den som är på denna nivå ska kunna ställa upp mål som motsvarar truppens kapacitet och aktivt inrikta truppen mot målen genom att handla exemplariskt i mästarpuppgifter inom försvarsgrenen, vapenslaget eller sektorn. Den som är på denna nivå ska dessutom planera och utvärdera verksamheten i arbetsorganisationen och tillämpa chefs- och utbildarfärdigheterna i uppgifter på mästarnivå och samtidigt analysera och planera verksamheten inom det egna specialområdet och föreslå utvecklingsåtgärder i fråga om det egna området. Den som är på mästarnivå ska ansvara för styrning, samordning och ledning av personer, ärenden och resurser.

Vid Gräns- och sjöbevakningsskolan kan det enligt 25 § 1 mom. i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) ges den utbildning som är behörighetsvillkor för Gränsbevakningsväsendets tjänster samt kompletterande utbildning och specialutbildning för Gränsbevakningsväsendets personal och andra personer. Enligt tredje momentet i samma paragraf kan det vid Bevakningsflygdivisionen ordnas sådan utbildning som behövs för Gränsbevakningsväsendets luftfart i samarbete med Gräns- och sjöbevakningsskolan och andra läroanstalter.

RP 204/2016 rd

Vid Gräns- och sjöbevakningsskolan ordnas grund-, fortsättnings- och mästarkurser för gränsbevakare och vid Gränsbevakningsväsendet den fortbildning som behövs. Bestämmelser om kompetensmålen för grundkursen, fortsättningskursen och mästarkursen för gränsbevakare finns i 42 § 2 mom. i statsrådets förordning om gränsbevakningsväsendet (651/2005). De yrkesinriktade studierna vid Gränsbevakningsväsendet klassificeras som yrkesinriktad fortbildning, eftersom Gränsbevakningsväsendet inte har rätt att utfärda yrkesinriktade examina.

Målet för grundkursen för gränsbevakare är att utbilda behöriga gränsbevakare som respekterar de grundläggande fri- och rättigheterna, innehar goda grundläggande kunskaper och färdigheter och står bakom Gränsbevakningsväsendets värderingar. Grundkursen ger färdigheter enligt studieinriktning för fältuppgifter som kräver yrkeskunskap på en gränskontrollstation, en gränsbevakningsstation, en gränsbevakningsavdelning eller motsvarande, på en sjöbevakningsstation, ett bevakningsfartyg eller inom underhåll av luftfartyg.

Målet för fortsättningskursen för gränsbevakare är att ge kunskaper och färdigheter för ledning av arbetet på en bevakningsstation, för att sköta uppgifter som chef för smågrupper, för utförande av förundersökning samt att ge grunder för ledning av operativ fältverksamhet samt för jouruppgifter i kontrollrum och ledningscentraler.

Mästarkursen har som mål att de studerande får färdigheter att sköta uppgiften som chef för en arbetsenhet. Efter utbildningen har den studerande förvärvat de kunskaper, färdigheter och attityder som anknyter till ledningen av en arbetsenhet, livslångt lärande samt den fostran och utbildning som sker i arbetsenheterna.

Gränsbevakningsväsendet utbildar sina officerare vid Försvarshögskolan.

Enligt 25 § 2 mom. i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning kan det vid Gräns- och sjöbevakningsskolan i enlighet med vad som särskilt avtalas med Försvarshögskolan ordnas i lagen om Försvarshögskolan (1121/2008) avsedd undervisning inom utbildningsprogrammet för officerare, inom fortbildningen och inom den kompletterande utbildningen. I fråga om militärvetenskapliga examen ges det vid Gräns- och sjöbevakningsskolan undervisning i gräns-säkerhet på kandidat- eller magisternivå samt för generalstabsofficersexamen.

Läroplanerna för den utbildning som Gräns- och sjöbevakningsskolan ordnar beskrivs med kompetensen som utgångspunkt. Undervisningshelheterna bygger inte på en läroämnesindelning utan på samlade kompetenser som baserar sig på arbetslivet. De samlade kompetenserna är indelade i studieavsnitt vars kompetensmål i möjligaste mån anges utgående från EQF-kraven och EQF-tänkesättet. De är indelade i tre grupper: kunskaper, färdigheter och kompetens. Läroplanerna för officersutbildning har utarbetats enligt Försvarshögskolans anvisningar.

Examina inom brottspåföljdsområdet

Enligt 6 § 1 mom. i lagen om Brottspåföljdsområdets utbildningscentral (1316/2006) ger utbildningscentralen utbildning som leder till en yrkesinriktad examen inom brottspåföljdsområdet.

Enligt 6 § i statsrådets förordning om Brottspåföljdsområdets utbildningscentral (1448/2006) är den yrkesinriktade examen som ordnas vid Brottspåföljdsområdets utbildningscentral examen inom brottspåföljdsområdet. Examen inom brottspåföljdsområdet ger de kunskaper och färdigheter som krävs för handlednings- och övervakningsuppgifter inom brottspåföljdsområdet. Examen syftar till att ge färdigheter för sådan verkställighet av straff som är målinriktad, säker och effektiv och som respekterar individens människovärde och mänskliga rättigheter. Exomens omfattning är 90 studiepoäng.

I 9 § i lagen om Brottpåföljdsområdets utbildningscentral föreskrivs det om inträdeskraven för den utbildning som leder till yrkesinriktade examen inom brottpåföljdsområdet. Ett villkor för att antas som studerande är bl.a. att personen i fråga har avlagt minst andra stadiets yrkesinriktade examen (yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen), gymnasiets lärokurs eller en examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller motsvarande tidigare examen eller fullgjort motsvarande studier utomlands.

Den utbildning på brottpåföljdsområdet som leder till yrkeshögskoleexamen anordnas enligt 28 § 1 mom. i lagen om Brottpåföljdsområdets utbildningscentral av yrkeshögskolan Laurea i samarbete med utbildningscentralen. I denna utbildning iaktas i tillämpliga delar vad som föreskrivs i och med stöd av yrkeshögskolelagen.

Examina inom polisbranschen

Yrkeshögskoleexamina inom området för inre säkerhet är enligt 14 § i lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina som avlagts vid läroanstalten. Ställningen i högskolornas examenssystem för de examina som avlagts vid Polisyrkeshögskolan bestäms genom förordning av statsrådet.

I 1 § i statsrådets förordning om Polisyrkeshögskolan (282/2014) anges läroanstaltens utbildningsuppgift och examina. Den yrkeshögskoleexamen inom området för inre säkerhet som avläggs vid läroanstalten är yrkeshögskoleexamen för polis, till vilken i enlighet med utbildningsområdet fogas examensbenämningen polis (YH), och den högre yrkeshögskoleexamen inom området för inre säkerhet som avläggs vid läroanstalten är högre yrkeshögskoleexamen för polis, till vilken i enlighet med utbildningsområdet fogas examensbenämningen polis (högre YH).

Inom polisförvaltningen ordnas det gott om utbildning utanför examenssystemet. Den riktar sig huvudsakligen till dem som arbetar inom polisförvaltningen. Polisyrkeshögskolan har inte rätt att utfärda yrkesinriktade examina, och därför klassificeras yrkesstudierna som fortbildning.

En examensreform inom polisbranschen genomfördes genom lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013), som trädde i kraft den 1 januari 2014. Enligt övergångsbestämmelsen i lagen finns det möjlighet att avlägga tidigare examina så att de som studerar för grundexamen för polis när lagen träder i kraft får fortsätta sina studier och till och med den 31 december 2016 avlägga grundexamen för polis i enlighet med de bestämmelser och föreskrifter som gällde vid lagens ikraftträdande. På motsvarande sätt får de som studerar för polisbefälsexamen fortsätta sina studier och till och med den 31 december 2017 avlägga polisbefälsexamen i enlighet med de bestämmelser och föreskrifter som gällde vid lagens ikraftträdande.

Efter den examensreform som genomfördes den 1 januari 2014 ordnas utbildning som förbereder för underbefälsuppgifter inom polisväsendet i form av specialiseringsstudier för polisunderbefäl omfattande 45 studiepoäng.

Examina inom räddningsväsendet och nödcentralverksamheten

I lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) och i statsrådets förordning om Räddningsinstitutet (658/2006) finns det bestämmelser om examina inom räddningsväsendet och nödcentralverksamheten. Räddningsinstitutets uppgift i utbildningshänseende är att ge grundläggande yrkesutbildning inom räddningsväsendet och nödcentralverksamheten och utbildning som leder till befälsexamen för räddningsväsendet, som är en yrkeshögskoleexamen, samt fortbildning och vidareutbildning inom räddningsväsendet och nödcentralverksamheten.

Examina inom räddningsväsendet och nödcentralverksamheten är räddningsmannaexamen (90 studiepoäng), underbefälsexamen (60 studiepoäng) och examen för jourhavande vid nödcentraler (90 studiepoäng), som Räddningsinstitutet svarar för, samt befälsexamen för räddningsväsendet ingenjör (YH) (240 studiepoäng), som yrkeshögskolan Savonia-ammattikorkeakoulu svarar för och som ordnas av Räddningsinstitutet. I fråga om ingenjörsutbildningen (YH) gäller vad som föreskrivs i yrkeshögskolelagen och med stöd av den. Examina inom räddningsväsendet bildar ett kontinuum genom vilket man säkerställer att sakkunniga som arbetar i olika yrken inom räddningsväsendet har rätt kompetens för olika arbetsuppgifter inom räddnings- och säkerhetsbranschen.

Enligt 16 § 1 mom. i lagen om Räddningsinstitutet godkänner Räddningsinstitutet en läroplan för den utbildning som leder till yrkesinriktad examen. I läroplanen anges studiernas maximitid och omfattning i form av studiepoäng, undervisningens mål och centrala innehåll, den allmänna organiseringen av undervisningen och studierna samt grunderna för bedömningen av de studerande. Den utbildning som leder till yrkesinriktad examen innefattar enligt 14 § 2 mom. i lagen om Räddningsinstitutet yrkesinriktade studier och praktik samt allmänna studier för att förvärva och komplettera yrkesskicklighet. Den läroplan som gäller yrkeshögskoleexamen godkänns av yrkeshögskolan Savonia-ammattikorkeakoulu på framställning av Räddningsinstitutet. Enligt statsrådets förordning om yrkeshögskolor omfattar en yrkeshögskoleexamen grundstudier och yrkesstudier, valfria studier, praktik som främjar yrkesfärdigheten och ett lärdomsprov.

Målet för examen för jourhavande vid nödcentraler är att ge de studerande kunskaper, färdigheter och behörighet för arbete som jourhavande vid nödcentraler, där det förutom omfattande teorikunskaper är viktigt att ha praktiskt kunnande i kärnuppgifterna och i hanteringen av nödsamtal och förmåga att möta människor i kris. De som avlagt examen ska känna till de förpliktande bestämmelser som styr verksamheten vid nödcentraler, räddningsväsendet, polisen och social- och hälsovårdsmyndigheterna, myndigheternas verksamhetsprinciper, uppgifternas särdrag och de riskbedömningar som hänför sig till dem samt kunna handla ansvarsfullt och fatta beslut utifrån detta. De som avlagt examen ska förstå de etiska utgångspunkterna för yrket och genom god interaktion kunna ge anvisningar som lämpar sig för situationen och även beakta anmälares förmåga att genomföra dem på ett tryggt sätt. Den som avlagt examen ska ha förmåga att utveckla sitt arbete samt sin yrkesskicklighet i en föränderlig miljö under utveckling.

Målet för räddningsmannaexamen är att ge de studerande kunskaper, färdigheter och behörighet för arbete som räddningsman, där det förutom tillämpning av omfattande teorikunskaper är viktigt med praktiska färdigheter. De som avlagt examen har anammat värderingarna och de etiska principerna inom räddningsväsendet och hälso- och sjukvården. De är redo att arbeta i yrket och utveckla sitt arbete och sin yrkesskicklighet i en föränderlig miljö under utveckling. De ska kunna delta som medlemmar i en räddningsenhet vid olyckor och som akutmårdare på grundnivå samt känna till principerna för ledningen av räddningsenheter. De ska förstå arbetet för att förebygga olyckor i räddningsverkets säkerhetsarbete, känna till principerna för beredskap på eget initiativ, allmänt befolkningsskydd samt frivillig brandkårsverksamhet och är beredda till gott samarbete med frivilliga och personal i bisyssla och med andra intressentgrupper.

Underbefälsexamen är en examen för närmaste chefer. Tyngdpunktsområden i examen är personalledning, ledning av räddningsverksamhet och förebyggande av olyckor. Kompetensen baserar sig på kunskaper i vad yrket omfattar, god ledarförmåga och kunskaper förvärvade genom utbildning. De som avlagt examen ska kunna planera och leda verksamheten i räddningsgrupper och räddningsenheter vid olyckor. De ska förstå den samhälleliga betydelsen av ett målinriktat olycksförebyggande arbete samt känna till och behärska olika tillvägagångssätt

RP 204/2016 rd

som underbefäl förutsätts kunna använda vid förebyggande av olyckor. De som avlagt examen ska kunna arbeta i ansvarsfulla uppgifter inom räddningsväsendet samt i specialuppgifter inom räddningsväsendet, riskhantering och beredskap och är beredda att utveckla sitt kunnande och sitt arbete i en föränderlig miljö under utveckling.

Befälsexamen för räddningsväsendet ingenjör (YH) ger kunskaper och färdigheter för chefs- och ledningsuppgifter i en organisation som är verksam inom räddnings- och säkerhetsbranschen samt för krävande sakkunniguppgifter som förutsätter gedigen och tillämpande yrkeskompetens såväl nationellt som internationellt. Utöver detta ger examen goda förutsättningar för god förvaltning och personalledning. De som avlagt examen ska kunna identifiera och bedöma de olika slags risker som hänför sig till olika funktioner och välja de rätta riskhanteringsmetoderna samt fungera som samordnande myndighet. De som avlagt examen ska kunna planera och leda räddningsverksamhet och behärska de centrala normer och de grunder för god förvaltning som ska beaktas i de förvaltningsuppgifter som hör till en räddningsmyndighet. De som avlagt examen ska kunna kommunicera på ett målinriktat sätt och vara en aktiv aktör i samarbetet med olika intressentgrupper. De har goda färdigheter för livslångt lärande.

Den 22 september överlämnade statsrådet en proposition till riksdagen där det föreslås att utbildningsansvaret för befälsutbildning som leder till yrkeshögskoleexamen för räddningsväsendet överförs från yrkeshögskolan Savonia-ammattikorkeakoulu till Polisyrkeshögskolan från ingången av 2017 (RP 157/2016 rd). Enligt propositionen överförs yrkeshögskoleutbildningen för räddningsväsendet administrativt till inrikesministeriets förvaltningsområde, vilket gör det möjligt att som en enhetligare helhet utveckla och planera samt sköta ekonomin för utbildning som hör till området för inrikesförvaltningen.

Samlade kompetenser som kompletterar examenssystemet

Examenssystemet kompletteras av många samlade kompetenser om vilka det föreskrivs separat. De utbildningar som regleras separat är oftast till sin karaktär omfattande samlade kompetenser som antingen förbereder för en examen, utgör stöd vid avläggande av examen eller riktar sig till sådana som redan avlagt examen.

Den vuxna befolkningen i arbetslivet kompletterar sin kompetens och förbättrar sin yrkesskicklighet också genom andra samlade kompetenser som inte regleras separat. En del av dem hänför sig till behörighets- och kompetenskrav. En del kan ha en etablerad ställning på arbetsmarknaden, även om utbildningen eller den kompetens utbildningen ger inte är reglerad.

Förberedande och handledande utbildningar före avläggandet av examen

Bestämmelser om förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen finns i lagen om grundläggande utbildning. Enligt 5 § i lagen om grundläggande utbildning kan kommunen ordna förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen. Utbildningsstyrelsen fattar beslut om grunderna för läroplanen för den förberedande undervisningen. Omfattningen av den förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen motsvarar ett års lärokurs. Målet för undervisningen är att ge eleverna behövliga färdigheter i finska eller svenska samt nödvändiga andra färdigheter för övergången till förskoleundervisning eller grundläggande utbildning samt främja elevernas harmoniska utveckling och integrering i det finländska samhället. Målet är dessutom att undervisningen ska stödja och främja elevernas kunskaper i sitt eget modersmål och deras kännedom om sin egen kultur. Som avslutning på den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen får eleven ett intyg över deltagande.

Bestämmelser om utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning finns i gymnasielagen och gymnasieförordningen. Som studerande till utbildning som förbereder för gymnasieutbildning kan antas en invandrare eller en person med ett främmande språk som modersmål som har genomgått den grundläggande utbildningens lärokurs eller har motsvarande kunskaper och färdigheter och som inte har tillräckliga språkliga färdigheter att klara av gymnasiestudierna på finska eller svenska. Enligt 2 § i gymnasielagen är målet för utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning att ge de studerande språkliga och andra behövliga färdigheter för övergången till gymnasieutbildning. Syftet är dessutom att ge den studerande färdigheter att delta som en aktiv medborgare i det finländska samhället. Utbildningen syftar också till att i mån av möjlighet stödja och främja de studerandes kunskaper i sitt eget modersmål. Över studier som avlagts inom utbildning som förbereder för gymnasieutbildning ges betyg. I betyget antecknas de läroämnen som den studerande studerat, antalet fullgjorda kurser i läroämnena eller att en ämnesgrupp eller ett läroämne fullgjorts med godkänt resultat.

Enligt 3 § i lagen om grundläggande yrkesutbildning kan som handledande utbildning som inte leder till examen ordnas handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning samt utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Enligt lagens 5 § är målet för den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning att ge de studerande färdigheter för att söka till grundläggande yrkesutbildning och att stärka de studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad grundexamen. Målet för utbildningen som handleder för arbete och ett självständigt liv är för sin del att ge de studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller skada undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter. Också för de handledande utbildningarna är målet dessutom att stödja de studerandes utveckling till goda och harmoniska människor och samhällsmedlemmar samt att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver med tanke på förutsättningarna för fortsatta studier, en yrkesmässig utveckling, fritidsintressen och en mångsidig personlighetsutveckling.

Enligt 12 c § i lagen om grundläggande yrkesutbildning innehåller de handledande utbildningarna utbildningsdelar. Närmare bestämmelser om de utbildningsdelar som ingår i handledande utbildning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 12 § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning är omfattningen av den handledande utbildningen för grundläggande yrkesutbildning samt av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv 60 kompetenspoäng.

Med stöd av lagens 13 b § bestämmer Utbildningsstyrelsen grunderna för de handledande utbildningarna. I utbildningsgrunderna anges obligatoriska och valbara utbildningsdelar samt utbildningsdelarnas omfattning i kompetenspoäng samt dessutom målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i utbildningsdelarna.

Enligt 25 e § i lagen om grundläggande yrkesutbildning ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över slutförd handledande utbildning, när den studerande har slutfört en handledande utbildning för grundläggande yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Om den studerande säger upp sin studieplats innan den handledande utbildningen har slutförts, ska utbildningsanordnaren ge den studerande ett betyg över avlagda utbildningsdelar. Ett betyg över avlagda utbildningsdelar ska på den studerandes begäran också ges under studiernas gång.

Enligt 10 § 3 mom. i yrkeshögskolelagen får yrkeshögskolan ordna sådan avgiftsfri utbildning för invandrare som syftar till att ge de studerande språkliga och andra färdigheter som behövs för yrkeshögskolestudier.

Studier som förbättrar studiefärdigheterna för att möjliggöra avläggande av examen

Enligt 8 b § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning kan det i de fall då en studerande inte har tillräckliga studiefärdigheter, som en del av den utbildning som förbereder för fristående examina, ordnas studier i syfte att möjliggöra avläggande av fristående examen eller en del av den och deltagande i utbildning som förbereder för fristående examen. Studier som förbättrar studiefärdigheterna får som heltidsstudier räkna högst sex månader. Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet av studier som förbättrar studiefärdigheterna och om studiernas innehåll.

Samlade kompetenser som riktar sig till dem som avlagt examen

Utbildningar efter avlagd examen genomförs vanligen i syfte att vinna behörighet för branschen. De regleras på de olika förvaltningsområdena. Samlade kompetenser som riktar sig till dem som avlagt examen är bl.a. specialistläkarutbildningen och specialisttandläkautbildningen på social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde samt högskolornas specialiseringsutbildningar på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

Specialistläkarutbildning och specialisttandläkarutbildning är yrkesinriktade påbyggnadsutbildningar som följer efter medicine licentiatexamen och odontologie licentiatexamen. Det föreskrivs om dem på social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) och i social- och hälsovårdsministeriets förordning om specialistläkarutbildning och specialisttandläkarutbildning samt om särskild allmänläkarutbildning (56/2015). Ända till utgången av 2014 ledde utbildningarna till specialistläkarexamen och specialisttandläkarexamen, vilka var yrkesinriktade påbyggnadsexamina vid universiteten.

Enligt 4 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården är syftet med specialistläkarutbildningen och specialisttandläkarutbildningen att fördjupa läkarens eller tandläkarens kompetens och expertis inom en viss specialitet samt att säkerställa expertisen inom specialiteterna i servicesystemet inom hälso- och sjukvården.

Ett i universitetslagen avsett universitet kan till specialistläkarutbildning anta en person som i Finland har fått rätt att utöva läkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person och till specialisttandläkarutbildning anta en person som i Finland har fått rätt att utöva tandläkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person och som har arbetat med kliniska uppgifter som tandläkare i minst två år.

Specialistläkarutbildningen ordnas som ett utbildningsprogram med en minimilängd på fem år i form av handledda studier på heltid. Specialisttandläkarutbildningen ordnas som ett utbildningsprogram med en minimilängd på tre år i form av handledda studier på heltid.

Enligt 2 § i social- och hälsovårdsministeriets förordning om specialistläkarutbildning och specialisttandläkarutbildning samt om särskild allmänläkarutbildning är ett mål för specialistläkarutbildningen och specialisttandläkarutbildningen att göra läkaren eller tandläkaren förtrogen med den vetenskapliga kunskapen och inhämtandet av information inom den egna specialiteten samt ge färdigheter för specialistläkares eller specialisttandläkares uppgifter inom den, för upprätthållandet av yrkesskickligheten och utvecklandet av den egna specialiteten samt för verksamhet som specialistläkare eller specialisttandläkare inom social- och hälsovårdens servicesystem. Utbildningen ska ge specialistläkaren eller specialisttandläkaren färdigheter att behärska krävande diagnostiska metoder samt att planera och genomföra krävande prevention och vård inom specialiteten på individ- och befolkningsnivå. Ett mål för utbildningen är dess-

sutom att läkaren eller tandläkaren fördjupar sig i ledningen, förvaltningen och planeringen av hälso- och sjukvården samt det yrkesövergripande samarbetet inom hälso- och sjukvården.

Enligt 6 och 7 § i förordningen utfärdar universitetet ett intyg över fullgjord specialistläkarutbildning eller specialisttandläkarutbildning.

Enligt 4 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården beviljas en person som slutfört specialistläkarutbildning eller specialisttandläkarutbildning som avses i 4 a § av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården på ansökan rätt att utöva specialistläkar- eller specialisttandläkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person.

Bestämmelser om högskolornas *specialiseringsutbildningar* finns i yrkeshögskolelagen och universitetslagen. Specialiseringsutbildningar vid universiteten och yrkeshögskolorna är avsedda att genomföras av personer som redan har varit yrkesverksamma. Specialiseringsutbildningarna främjar professionell utveckling och specialisering och ordnas av universiteten och yrkeshögskolorna för dem som redan har avlagt högskoleexamen och dem som högskolan på något annat sätt konstaterar ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för studierna.

Bestämmelser om specialiseringsutbildningens minimiomfattning och gemensamma mål utfärdas genom förordning av statsrådet. Målet för specialiseringsutbildningen vid universiteten är att den studerande utgående från sin utbildningsbakgrund och arbetserfarenhet kan sköta krävande expertuppgifter inom sådana arbetslivssektorer som har fastställts inom ramen för avtalsförfarandet enligt 7 a § 3 mom. i universitetslagen, behärskar den vetenskapliga specialkompetens i yrket som en expertroll förutsätter samt dess kopplingar till omgivningen, genom utnyttjande av vetenskaplig forskningsinformation eller metoder inom konstnärlig verksamhet kan analysera, utvärdera och utveckla yrkespraxis inom sitt specialiseringsområde och kan vara expert i sammanslutningar och nätverk inom sitt specialiseringsområde.

Målet för specialiseringsutbildningen vid yrkeshögskolorna är att den studerande utgående från sin utbildningsbakgrund och arbetserfarenhet kan sköta krävande expertuppgifter inom sådana arbetslivssektorer som har fastställts inom ramen för avtalsförfarandet enligt 11 a § 3 mom. i yrkeshögskolelagen, förvärvar behärskande av den fördjupade specialkompetens eller sektorsövergripande helhet som utgör en förutsättning för sakkunnighet, med utgångspunkt i forskning eller metoder inom konstnärlig verksamhet kan utvärdera och utveckla yrkespraxis inom sitt specialområde och kan vara expert i sammanslutningar och nätverk inom sitt eget specialområde.

Specialiseringsutbildningarna omfattar minst 30 studiepoäng. Högskolan ger en studerande ett intyg över specialiseringsutbildning som den studerande har genomfört. Av intyget ska framgå specialiseringsutbildningens benämning och utbildningens centrala innehåll.

Andra samlade kompetenser

I fråga om vissa samlade kompetenser och studiehelheter har det inte föreskrivits separat om mål, innehåll och omfattning, även om de kan utgöra kompetens- och behörighetskrav för ett visst yrke eller en viss uppgift. Sådana är t.ex. olika behörigheter inom social- och hälsovården. De samlade kompetensernas omfattning varierar efter kompetensbehovet.

På arbetsmarknaden finns det dessutom samlade kompetenser som siktar på att utveckla kompetensen och förbättra yrkesskickligheten utan att vara behörighets- och kompetenskrav för vissa uppgifter, men som ändå är etablerade och allmänt kända. Genom dem kompletteras, uppdateras eller breddas tidigare förvärvat kunnande. Exempel på sådana är olika fortbildningsprogram.

Allmänna språkexamina är språkfärdighetsexamina som huvudsakligen riktar sig till vuxna. Med allmän språkexamen avses en examen som visar funktionella språkkunskaper oberoende av på vilket sätt de inhämtats. Bestämmelser om dem finns i lagen om allmänna språkexamina (964/2004). Allmänna språkexamina ordnas på grundnivå, mellannivå och högsta nivå.

Folkhögskolorna ordnar långvarig utbildning som förbättrar de studerandes arbetslivskompetens och yrkeskompetens. Folkhögskolorna själva utformar målen för utbildningsprogrammen inom det fria bildningsarbetet och innehållet i dem och klassificerar sin utbildning som yrkesförberedande frivillig vuxenutbildning. Utifrån sin utbildningsuppgift ordnar en del av folkhögskolorna utbildning för personer med grav funktionsnedsättning.

Under värnpliktstiden avläggs examen på det militära området. Därtill kan de värnpliktiga genomgå en underofficerskurs, reservofficerskurs samt ledar- och utbildarutbildning. Vidare ordnas också olika kurser som ger de värnpliktiga behörighet som bland annat militärförare, sprängare eller dykare.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Internationell klassificering av kvalifikationer

Syftet med internationell klassificering av kvalifikationer är bland annat att tillgodose behoven inom statistikföring, utbildningsmyndigheternas behov och arbetsförmedlingens behov samt att underlätta yrkesmässig och akademisk rörlighet och erkännande av kvalifikationer. Systemen för klassificering av kvalifikationer kan utgå från utbildningsnivå, utbildningsstadium, utbildningsområde, yrke eller exempelvis kompetensnivå.

ISCED

ISCED (International Standard Classification of Education) är UNESCO:s internationella standard för utbildningsklassificering som i första hand har utarbetats för internationellt jämförbar statistiskföring som gäller utbildning. UNESCO:s beslut om den gällande klassificeringen av utbildningsnivå är från 2011. ISCED-klassificeringen omfattar examensinriktad utbildning enligt utbildningsnivå och utbildningsområde.

Utbildningsnivå 0 enligt ISCED motsvarar småbarnspedagogik och förskoleundervisning. Utbildningsnivå 1 enligt ISCED motsvarar lägre grundnivå. I Finland anses årskurserna 1—6 inom den grundläggande utbildningen höra till denna nivå. Utbildningsnivå 2 motsvarar högre grundnivå, till vilken hänförs årskurserna 7—9 inom den grundläggande utbildningen. Utbildningsnivå 3 motsvarar mellannivå, och till den hänförs gymnasiet och studentexamina, yrkesinriktade grundexamina och yrkesexamina. Specialyrkesexamina placeras på utbildningsnivå 4. Utbildningen på högre nivå är i ISCED-klassificeringen indelad i fyra nivåer: utbildningsnivå 5 omfattar examina på lägsta högre nivå (de tidigare institutsexamina i Finland), utbildningsnivå 6 omfattar lägre högskolenivå (lägre högskoleexamina vid universitet och yrkeshögskoleexamina) utbildningsnivå 7 omfattar högre högskolenivå (högre högskoleexamina vid universitet och specialiseringsutbildning för läkare samt högre YH-examina vid yrkeshögskolor) och utbildningsnivå 8 omfattar forskarutbildning (licentiatexamen och doktorsexamen).

Grunden för klassificeringen är utbildningsprogrammets innehåll. Det är svårt att klassificera utbildningar enbart utgående från studiernas innehåll, eftersom det inte finns klara standarder för internationell jämförelse av detta. Vid bestämmandet av utbildningsnivån används därför i stället för studieinnehåll andra kriterier som anger hur krävande studierna är. Sådana är bl.a. riktlinjer för utbildningens längd, krav på tidigare utbildning och behörighet för fortsatta studier.

Europeisk referensram för kvalifikationer (EQF)

Den europeiska referensramen för kvalifikationer (EQF) började utvecklas 2004 när medlemsstaterna, arbetsmarknadsparterna och andra intressentgrupper ville få tillgång till gemensamma ramar för att underlätta jämförbarheten för examina. Kommissionens förslag om en referensram med åtta nivåer som baserar sig på resultat av lärande blev klart i september 2006 (KOM(2006) 479 slutlig). Europaparlamentets och rådets rekommendation om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (2008/C 111/01) antogs den 23 april 2008 (den så kallade EQF-rekommendationen).

EQF är en gemensam europeisk referensram som knyter samman olika länders kvalifikations-system och som ska göra kvalifikationer från olika länder och system lättare att jämföra med varandra och förstå. Referensramen har två huvudmål: att bidra till att främja medborgarnas rörlighet mellan länder och att underlätta deras livslånga lärande. Med hjälp av EQF förbättras genomskinligheten och jämförbarheten i fråga om kvalifikationer. Därtill bidrar EQF till målen att främja livslångt lärande och att förbättra anställbarhet, rörlighet och social integration för arbetstagare och studerande.

EQF har åtta nivåer, och omfattar alla examina. EQF omfattar således alla examensnivåer inom allmänbildande, yrkesinriktad och akademisk utbildning. Varje examensnivå bör kunna uppnås genom olika utbildnings- och karriärvägar.

Referensnivåerna i EQF grundar sig på resultat av lärande som beskrivs som kunskaper, färdigheter och kompetens. Var och en av de åtta nivåerna definieras via en rad deskriptorer som anger de resultat av lärande som är av betydelse för examina på den nivån i varje examenssystem. Inom EQF inriktar man sig på vad den som har avlagt examen vet, förstår och kan göra.

EQF är förenlig med den referensram för högskoleexamina som har utarbetats inom ramen för Bologna-processen. I beskrivningen av nivåerna 5–8 i EQF hänvisas till beskrivningarna av de nivåer inom högskoleutbildningen som man enats om inom ramen för Bologna-processen. Nivåbeskrivningarna i EQF skiljer sig dock till ordalydelsen från nivåbeskrivningarna enligt Bologna-processen. Det beror på att EQF, i egenskap av referensram för livslångt lärande, även omfattar yrkesutbildning och arbetsmiljöer ända upp till högsta nivå.

EQF ersätter inte och i den definieras inte nationella examenssystem eller examina. Där beskrivs inte enskilda examina eller kompetensen hos enskilda personer. Enskilda examina bör placeras på en lämplig nivå i den europeiska referensramen för kvalifikationer via de nationella examenssystemen eller de nationella referensramarna.

Det är frivilligt att genomföra den europeiska referensramen för kvalifikationer nationellt, men det rekommenderas att medlemsländerna senast år 2010 kopplar sina nationella examenssystem till den europeiska referensramen för kvalifikationer antingen genom att göra hänvisningar från nationella examensnivåer till nivåerna i EQF eller vid behov utarbeta nationella referensramar för kvalifikationer i enlighet med nationell lagstiftning och praxis. Avsikten har varit att medlemsländerna senast år 2012 försäkras om att alla nya examensbevis, bevis och Europassdokument innehåller en hänvisning till motsvarande nivå i den europeiska referensramen för kvalifikationer.

Enligt EQF-rekommendationen bör medlemsländerna använda ett tillvägagångssätt som bygger på resultat av lärande när examina beskrivs och fastställs samt främja validering av icke-formellt och informellt lärande. För att öka tilltron till examina och utbildningar uppmanas medlemsländerna att i beskrivningarna av de nationella kvalifikationerna i enlighet med EQF främja och tillämpa principerna för kvalitetssäkring som räknas upp i bilagan till rekommendationen.

dationen. Vidare uppmanas medlemsländerna att utse nationella samordningspunkter för att stödja och, tillsammans med andra berörda nationella myndigheter, styra kopplingen mellan det nationella kvalifikationssystemet och den europeiska referensramen för kvalifikationer.

Inom ramen för den rådgivande grupp som styr genomförandet av EQF på EU-nivå har man kommit överens om det förfarande och de kriterier med stöd av vilka de övriga medlemsländerna kan ge sina synpunkter på hur överskådlig examinas placering är. När det på nationell nivå har avtalats om hur examina ska inordnas i den nationella referensramen och i EQF, utarbetar medlemsländerna en rapport om saken för internationellt bruk. I rapporten besvaras tio frågor och dessa tas upp i gruppen. Till sist publiceras rapporten på kommissionens webbplats. Internationella experter kan anlitas när rapporten sammanställs. Syftet med förfarandet är att examinas placering ska bli genomskinligare och lättare att förstå i andra länder.

Den 10 juni 2016 antog kommissionen ett initiativ till en ny kompetensagenda för Europa (A New Skills Agenda for Europe KOM (2016) 381 slutlig). Initiativet innehåller förslag till utveckling av samarbetet kring kompetens inom Europeiska unionen, till intensifierat samarbete inom utbildnings- och sysselsättningspolitiken samt till höjande av arbetstagarnas kompetensnivå t.ex. genom att utveckla systemen för erkännande och identifiering av kompetens. Initiativet innehåller också ett förslag till uppdatering av rekommendationen om en europeisk referensram för kvalifikationer. I ett senare skede väntas kommissionen lägga fram ett förslag till uppdatering av beslutet om en enhetlig gemenskapsram för tydlighet i kvalifikationer och meriter (Europass). Kommissionen har motiverat ändringen med ett behov att smidigare kunna erkänna och identifiera kompetens samt med ett behov att kunna erkänna och identifiera t.ex. sådan kompetens som förvärvats på digital väg. Medlemsländerna inledde behandlingen av kommissionens förslag om referensramen hösten 2016. Kommissionens förslag kan träda i kraft tidigast 2017. Efter det bedömer medlemsstaterna de nationella behoven att genomföra det.

Andra länders nationella referensramar för kvalifikationer

Alla länder som är medlemmar i EU och EES eller som ansökt om medlemskap i EU har fattat beslut om att utarbeta eller vidareutveckla en nationell referensram för kvalifikationer som kan säkerställa att nivåerna är jämförbara med referensnivåerna i EQF. Medlemsländerna bedriver ett nära samarbete. Sammanlagt 26 länder har redan utarbetat en nationell referensram för kvalifikationer och angett hur de nationella nivåerna och referensnivåerna i EQF är kopplade till varandra. De grundläggande lösningarna förefaller likartade: man utarbetar en övergripande referensram för hela kvalifikationssystemet. I en del länder har man berett utbildningsnivåspecifika referensramar, i syfte att i ett senare skede förena dem till en enda referensram. I största delen av medlemsländerna har den nationella referensramen för kvalifikationer åtta nivåer.

Alla nordiska länder har utarbetat en nationell referensram för kvalifikationer. Den nationella referensramen för kvalifikationer som *Danmark* godkände 2009 omfattar åtta nivåer, som samtliga beskrivs via kompetensbaserade resultat med tre dimensioner (kunskaper färdigheter och kompetenser). De danska högskoleexamina placerar sig på nivå 5—8, men för övrigt är placeringarna riktgivande: de allmänbildande examina placerar sig på nivå 1—4 och de yrkesinriktade examina/yrkesutbildningarna på nivå 2—5. I fråga om examina som placerar sig på nivå 6—8 tillämpas principen om fullständig överensstämmelse, dvs. inlärningsresultaten ska fullständigt motsvara beskrivningen av nivån (full fit). För de andra nivåerna används den så kallade best fit-principen, dvs. examen placeras in på den nivå där den som helhet bäst passar in. Den danska referensramen innehåller tills vidare inte icke-formellt och informellt lärande. Till den delen fortgår beredningen av referensramen.

På *Island* bereddes referensramen av undervisningsministeriet i samarbete med läroanstalter, lärare och arbetslivet som ett led i revideringen av utbildningssystemet och utbildningslagstiftningen. Den nationella referensramen för kvalifikationer innehåller sju nivåer. Den första nivån motsvarar nivå 1—2 i EQF. Följande nivå i den nationella referensramen motsvarar nivå tre i EQF osv. Det föreskrivs inte om referensramen i en särskild lag, utan i den lagstiftning som gäller olika utbildningsnivåer.

I *Norge* fastställdes en referensram för högskoleexamina i mars 2009 och beskrivningar av inlärningsresultat togs i bruk inom alla examina före utgången av 2012. En enhetlig nationell referensram för hela examenssystemet togs i bruk 2011. Referensramen innehåller sju nivåer. Nivåerna numreras 2—8, så att de tydligt har en parallell i EQF. Nivå 1 är fortfarande öppen och saknar beskrivning. De tre högsta nivåerna inom den nationella referensramen baserar sig på den europeiska referensramen för högre utbildning (EHEA) samt på EQF, och de övriga nivåerna på EQF. En utvidgning till icke-formellt och informellt lärande utreds.

I *Sverige* fattade regeringen beslut om en nationell referensram för kvalifikationer i augusti 2015. Referensramen trädde i kraft i oktober 2015. Den nationella referensramen är kopplad till EQF. Den innehåller åtta nivåer och kunnandet är indelat i kunskaper, färdigheter och kompetenser. När kvalifikationerna placeras på referensnivåerna används best fit-principen. Placeringen av kvalifikationer som ingår i det officiella examenssystemet är reglerad i förordning. När det gäller hur samlade kompetenser utanför examenssystemet ska kopplas till referensramen har man skapat ett fristående ansökningsförfarande som togs i bruk i mars 2016.

I *Storbritannien* och på *Irland* har referensramar för kvalifikationer redan varit i bruk i flera års tid, och därför har de haft en annan utgångspunkt än de nordiska länderna och flera andra medlemsländer, vilka har referensramar som bygger på EQF.

England har tre referensramar för kvalifikationer: Qualifications and Credit Framework (QCF) i synnerhet för yrkesinriktade examina, National Qualifications Framework (NQF) för allmänbildande utbildning och yrkesutbildning och Framework for Higher Education Qualifications (FHEQ) i synnerhet för högre utbildning. Referensramarna är i första hand avsedda för jämförelser mellan olika utbildningar och den kompetens de ger, men med stöd av dem regleras i hög grad även utfärdandet av examensbevis. *Skottlands* referensram, som täcker hela utbildningssystemet, har tolv kvalifikationsnivåer. Också i *Wales* har Credit and Qualifications Framework åtta nivåer och omfattar hela utbildningssystemet.

Irlands referensram för kvalifikationer, som infördes 2003, har tio nivåer. Varje nivå i referensramen utgår från en nivå gällande kunskaper, färdigheter och kompetenser som man fattat beslut om nationellt. Sedan 2012 bygger referensramen på en författning. Landets referensram är öppen också för andra än nationella kvalifikationer.

Nationella referensramar utformas på bred front också i länder utanför Europa. Enligt en utredning av ETF (European Training Foundation) håller cirka 120 länder på att utforma en nationell referensram, eller har redan gjort det.

2.3 Bedömning av nuläget

Det finländska utbildningssystemet består i huvudsak av examina och lärokurser på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde (nedan kallade examina) och av några examina på andra förvaltningsområden. Bestämmelser om de examina som ingår i utbildningssystemet samt om examensmålen och om det kunnande de medför/förutsätter finns separat i lagstiftningen för respektive utbildningsform. De separata bestämmelserna innebär att det finländska utbildnings- och examenssystemet och det kunnande som examina förutsätter inte bil-

dar någon tydlig helhet. Det här försämrar genomskinligheten och möjligheterna att förstå vårt examenssystem på det internationella planet, men det försvårar också på det nationella planet framför allt möjligheterna att placera in andra förvaltningsområdets examina i förhållande till examina på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.

I bestämmelserna, föreskrifterna och de läroplaner som baserar sig på dem beskrivs de examina som ingår i vårt utbildningssystem, examensmålen och det kunnande som examina medför eller förutsätter mycket olika för olika utbildningsformer och utbildningsnivåer. Regleringen har tagit avstamp i behoven för respektive utbildningsform, inte i utbildningssystemet som helhet. Regleringen gäller bland annat målen för utbildningen, innehållet i utbildningen, utbildningens längd, formerna för anordnande, studiernas struktur och eventuellt också läroämnena och i vissa fall även kompetensmålen och resultaten av lärande. Det finns inte någon enhetlig metod för att beskriva examina och lärokurser på ett sätt som omspannar hela utbildningssystemet, vilket försvårar möjligheterna att jämföra examina och lärokurserna och det kunnande de medför och möjligheterna att fastställa deras inbördes förhållanden samt möjligheterna att vid övergången från en utbildningsform till en annan identifiera och erkänna tidigare förvärvat kunnande. Inom det finländska utbildningssystemet har förhållandena mellan examina definierats i första hand genom bestämmelser om vilka studier en avlagd examen eller fullgjord lärokurs ger behörighet för.

Att det saknas ett enhetligt och fungerande sätt att beskriva examina är en utmaning med tanke på det internationella samarbetet och personers rörlighet. Det är ett sameuropeiskt mål att kvalifikationer ska beskrivas i form av kompetens. De existerande internationella systemen för klassificering av kvalifikationer (exempelvis ISCED) lämpar sig inte för ändamålet eftersom de har utformats ur ett annat perspektiv och i ett visst särskilt syfte.

Med hjälp av en kompetensbaserad metod för att beskriva kvalifikationer vill man försöka stödja livslångt lärande, förbättra sysselsättningen för arbetstagare, öka rörligheten och minska klyftan mellan utbildning och arbetsliv. Kongruenta beskrivningar som betonar kompetensmål och resultat av lärande främjar utbildningssystemets genomskinlighet och möjligheterna att förstå det samt underlättar möjligheterna att jämföra olika utbildningssystem och examina inom dem. Beskrivningarna främjar också möjligheterna att erkänna tidigare förvärvat kunnande, i synnerhet möjligheterna att identifiera och erkänna icke-formellt och informellt lärande. De kompetensbaserade beskrivningarna gör det också nödvändigt att fästa vikt vid utbildningens resultat och förbättrar därigenom utbildningens kvalitet.

Den europeiska referensramen för kvalifikationer och ett kompetensbaserat tillvägagångssätt har dock utnyttjats t.ex. vid beredningen av examensgrunder och läroplansgrunder. På olika utbildningsstadier har referensramen redan utnyttjats också i läroplansarbetet. Finland är dock ett av de sista medlemsländerna i Europeiska unionen som inte har beskrivit hur det nationella examenssystemet och EQF är kopplade till varandra. Det är därför inte möjligt att i betyg över examina hänvisa till en nationell referensram för kvalifikationer eller koppla den till en viss nivå i den europeiska referensramen för kvalifikationer. Införandet av en nationell referensram skulle således vara viktigt för att främja såväl rörligheten som utbildningsexporten. Den europeiska referensramen för kvalifikationer är internationellt känd och att examina är kopplade till den ses också som en garanti för kvaliteten.

I dagens läge finns det flera omfattande samlade kompetenser som faller utanför det gällande examenssystemet och som förvärvas på bred front och för vilka kompetensmålen har slagits fast i lagstiftning. Det kunnande som förvärvas på detta sätt blir inte alla gånger identifierat eller erkänt. Det skulle vara bra att sådana samlade kompetenser synliggörs och sätts i relation till det kunnande som examina leder till.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med denna proposition är att genom bestämmelser om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser öka examinas genomskinlighet och jämförbarhet nationellt och internationellt. Målet är att förbättra examenssystemets funktion och överskådlighet genom att finländska examina och övriga samlade kompetenser beskrivs på ett enhetligt, begripligt och jämförbart sätt och genom att begreppen samtidigt förenhetligas. Syftet med denna proposition är också att göra det finländska examenssystemet kändare och på så vis underlätta den internationella rörligheten från Finland till utlandet och vice versa samt förbättra möjligheterna till utbildningssamarbete och utbildningsexport.

Avsikten är att underlätta rörligheten inom utbildningssystemet genom att förhållandena mellan examina och övriga samlade kompetenser slås fast. Målet är också att främja övergången till fortsatta studier och tilläggsutbildning och effektivisera identifieringen och erkännandet av tidigare förvärvat kunnande inom examenssystemet och därmed stödja livslångt lärande.

Det viktigaste målet med denna proposition är att i högre grad än för närvarande fästa vikt vid det kunnande som krävs för olika examina och att hjälpa läroanstalter och högskolor att vidareutveckla sina läroplaner och sina utbildnings- och undervisningsprogram i en riktning som betonar kompetensmål och resultat av lärande. Tydliga och begripliga kompetensbeskrivningar för examina och övriga samlade kompetenser förbättrar den finländska utbildningens kvalitet. De mål som ställts för examina och övriga samlade kompetenser och uppnåendet av målen är centrala utgångspunkter också vid bedömningen av kvaliteten.

3.2 Alternativa sätt för genomförande

Det finns tre alternativa sätt att genomföra referensramen för examina och övriga samlade kompetenser: det skapas en nationell referensram som är fristående från den europeiska referensramen för kvalifikationer, den europeiska referensramen för kvalifikationer används som sådan som grund för den nationella referensramen eller det utarbetas en nationell referensram som utgår från och i någon mån utnyttjar den europeiska referensramen för kvalifikationer.

Att skapa en helt ny nationell referensram som är fristående från den europeiska kan inte anses leda till uppnåendet av de mål som ställts för den europeiska referensramen för kvalifikationer. En sådan separat nationell referensram skulle i betydande grad försvåra möjligheterna att inordna finländska examina i den europeiska referensramen för kvalifikationer. Det skulle också bli komplicerat att beskriva det kunnande som krävs för examina och att jämföra examina.

Ett möjligt alternativ är att tillämpa den europeiska referensramen för kvalifikationer som sådan som grund för den nationella referensramen. Examina som har avlagts i det finländska systemet och övrigt kunnande som förvärvats inom ramen för systemet kan inordnas på de åtta nivåerna i den europeiska referensramen för kvalifikationer. Problemet med detta alternativ är dock kompetensbeskrivningarna. De kompetensbeskrivningar som utarbetats på EU-nivå är mycket allmänt hållna och ger inte en tillräcklig bild av det kunnande som finländska examina leder till. Att utnyttja dem direkt är inte heller ändamålsenligt med tanke på utvecklingen av systemet och i synnerhet av det kunnande som examina förutsätter.

Det bästa alternativet blir att utarbeta en nationell referensram för kvalifikationer genom att utgå från och i viss mån utnyttja den europeiska referensramen för kvalifikationer.

På basis av vad som sagts ovan kan den indelning i åtta nivåer som finns i den europeiska referensramen för kvalifikationer utnyttjas direkt. Genom att examina och övriga samlade kompetenser klassificeras i åtta nivåer i den nationella referensramen, kan examina och övriga samlade kompetenser lättare inordnas i den europeiska referensramen för kvalifikationer. Det gör det också lättare att jämföra olika länders examina sinsemellan. Indelningen i åtta nivåer bidrar också till att den nationella referensramen blir mer genomskinlig internationellt. Genom de åtta nivåerna beskrivs också alla examina som ingår i utbildningssystemet eller kunnandet i en enda referensram. Kompetensbeskrivningen för varje nivå kan göras så att såväl allmänbildande eller akademiska som yrkesinriktade examina kan placeras på samma nivå.

Kompetensbeskrivningarna för nivåerna i den europeiska referensramen för kvalifikationer kan dock utnyttjas endast till en del. För att nivåerna i referensramarna ska kunna jämföras ska de kompetensbeskrivningar som ingår i den nationella referensramen bygga på den europeiska referensramen för kvalifikationer. Det är dock skäl och möjligt att precisera dem utifrån nationella utgångspunkter.

Referensramen för examina och övriga samlade kompetenser och de målsättningar som sammanhänger med genomförandet av den är så viktiga att referensramen bör tillförsäkras en stadig grund och god synlighet. De föreslagna bestämmelserna på lag- eller förordningsnivå framhäver referensramens betydelse och riksomfattande täckning, stärker dess synlighet och trovärdighet internationellt samt visar att den är bindande. I den gällande lagstiftningen finns inte något bemyndigande att fastställa en nationell referensram. Av den anledningen är det påkallat att föreskriva om en referensram på lagnivå. Det här kan genomföras antingen så att en bestämmelse om bemyndigande fogas till de lagar som gäller examina och utbildning på undervisningsministeriets förvaltningsområde och på andra förvaltningsområden eller så att bestämmelser om referensramen utfärdas genom en särskild lag. En särskild lag kan anses vara ett bättre alternativ än att bestämmelser om bemyndigande fogas till den gällande lagstiftningen, eftersom det då blir möjligt att på ett övergripande sätt granska det finländska utbildnings- och examenssystemet och det kunnande det medför. För en särskild lag talar också det faktum att det inte finns någon samlad reglering av examina på olika förvaltningsområden.

3.3 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att det stiftas en lag om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser. Referensramen för examina och övriga samlade kompetenser är en helhet som möjliggör en övergripande granskning av det gällande utbildnings- och examenssystemet och av andra omfattande samlade kompetenser förutom på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde också på andra förvaltningsområden. Med hjälp av referensramen kan man granska hur utbildningen inom andra förvaltningsområden är jämförbar med utbildningen på undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Att reglera referensramen genom lag gör också att det finländska examens- och utbildningssystemet blir mer genomskinligt internationellt.

I lagen föreslås det bli föreskrivet att det inbördes förhållandet mellan de examina och lärokurser för den grundläggande utbildningen och gymnasiet som ingår i det finländska nationella utbildnings- och examenssystemet samt andra omfattande samlade kompetenser ska fastställas genom att det kunnande de förutsätter fördelas på åtta kvalifikationsnivåer. Syftet med detta är att underlätta möjligheterna att internationellt och nationellt jämföra examina och övriga samlade kompetenser. Enligt förslaget ska bestämmelser om beskrivningarna av kvalifikationsnivåerna och inordnandet av examina, lärokurser och övriga samlade kompetenser på kvalifikationsnivåerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

RP 204/2016 rd

Avsikten är att i den statsrådsförordning som utfärdas med stöd av den föreslagna lagen i initialskedet placera in de examina och lärokurser som anges i lagstiftningen för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och andra förvaltningsområden i referensramen. Utöver examina är det tänkt att också specialistläkarutbildningen och specialisttandläkarutbildning ska placeras in i referensramen. Dessa utbildningar var ända fram till 2014 yrkesinriktade påbyggnadsexamina vid universiteten och deras kompetensmål har inte förändrats även om de avlägsnats ur examenssystemet. Specialistläkarutbildningen och specialisttandläkarutbildningen placeras i referensramen som en helhet tillsammans med specialveterinärexamen.

I referensramen kan inte examina och lärokurser som avlägsnats ur examenssystemet inordnas, eftersom målen för dessa i allmänhet baserar sig på utbildningens längd och läroämnen. I referensramen inordnas inte heller examina som ingår i utländska examenssystem eller examina som anordnas av internationella organisationer, även om det även är möjligt att avlägga dem vid finländska läroanstalter.

Avsikten är inte att i initialskedet utöver specialistläkarutbildningen och specialisttandläkarutbildningen ta in andra samlade kompetenser utanför examenssystemet som breddar eller fördjupar examina, t.ex. olika förberedande och handledande utbildningar, studier som stöder studiefärdigheterna eller samlade kompetenser som hänför sig till behörighets- och kompetenskrav eller samlade kompetenser som siktar på att utveckla kompetensen och förbättra yrkesskickligheten. Avsikten är dock att med stöd av den föreslagna lagen i framtiden bredda referensramen till en större referensram för kunnande genom att placera in andra omfattande samlade kompetenser i den. Undervisnings- och kulturministeriet kommer att inleda det fortsatta utvecklingsarbetet efter det att lagen trätt i kraft med beaktande av utvecklingen i det finländska utbildningssystemet och samarbetet med Europeiska unionen.

I referensramen för examina och övriga samlade kompetenser beskrivs det kunnande som finländska examina och samlade kompetenser förutsätter med stöd av gemensamma europeiska kriterier som kunskaper, färdigheter och kompetenser, och med målet att i högre grad än för närvarande uppmärksamma det kunnande som krävs för respektive examen. Trots att examina och de samlade kompetenserna kan innehålla element från flera olika kvalifikationsnivåer i referensramen, kommer de utifrån det kunnande som examen eller den samlade kompetensen i fråga förutsätter att placeras på den nivå där de som helhet bäst passar in (best fit-principen). I examina eller samlade kompetenser som placeras på samma nivå kan olika dimensioner av kunnande accentueras och i examina som finns på samma nivå kan det förekomma variation t.ex. i fråga om kraven på språkkunskaper. För att säkerställa utbildnings- och examenssystemets överskådlighet kommer alla examina av en viss examenstyp i regel att placeras på samma nivå i referensramen. En enskild examen behöver dock inte nödvändigtvis uppfylla alla nivåbeskrivningar som sådan, utan det är möjligt att avvika från enskilda punkter i nivåbeskrivningen antingen uppåt eller nedåt, om det är motiverat med tanke på arbetslivets krav inom branschen. Delar av examen kommer inte att inordnas separat i referensramen utan på den nivå där själva examen placeras.

Referensramen för examina och övriga samlade kompetenser och dess nivåer beskriver inte den individuella kompetensnivån eller behörigheten och inte heller innehållet i en examen eller i en samlad kompetens eller dess kvalitet, utan de kompetensmål som förknippas med nivån på dem.

För referensramen behövs det inte något särskilt system för kvalitetssäkring. Det är meningen att de principer för kvalitetssäkring som angetts i EQF-rekommendationen ska beaktas som ett led i varje utbildningssektors befintliga förfaranden för kvalitetssäkring och utvecklingen av dem.

Undervisnings- och kulturministeriet ska svara för utvecklingen av referensramen och för beredningen av tillhörande ändringar av bestämmelserna och i samband med beredningen av bestämmelserna höra andra ministerier och intressentgrupper. Kartläggningen av behoven att uppdatera och utveckla referensramen i samråd med intressentgrupperna bör införlivas med de befintliga formerna för samarbete med intressentgrupperna och med beredningen av förslagen till examensstruktur.

Undervisnings- och kulturministeriet har utsett Utbildningsstyrelsen till nationellt samordningsorgan i Finland med uppgift att stödja och tillsammans med andra berörda nationella myndigheter styra kopplingen mellan det nationella kvalifikationssystemet och den europeiska referensramen för kvalifikationer år 2008. Utbildningsstyrelsen ska delta i utvecklingen av den nationella referensramen och genomförandet av den europeiska referensramen för kvalifikationer, informera intressentgrupper och invånare om referensramen och inordnandet av examina i referensramen samt ge olika intressentgrupper vägledning och information om hur referensramen ska tillämpas.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Denna proposition har inte några betydande ekonomiska konsekvenser. De viktigaste aktörerna är undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen. Dessa kommer vid behov överens om åtgärder och anslag för införandet av referensramen för examina och övriga samlade kompetenser. Utgångspunkten är att förslagen enligt propositionen ska genomföras inom ramen för de anslag som finns och att man för exempelvis information ska använda sig av den finansiering som får sökas hos kommissionen för att stödja genomförandet av den europeiska referensramen för kvalifikationer. Om referensramen fungerar som planerat kommer den att reducera till exempel kostnaderna för personaladministration och personalbedömning inom hela samhällsekonomin.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna och utbildningsanordnarna

Den nationella referensramen för examina och övriga samlade kompetenser kommer inte märkbart att öka det administrativa arbetet vid undervisnings- och kulturministeriet eller de övriga ministerierna. Den nationella referensramen ökar det administrativa arbetet vid Utbildningsstyrelsen, som har utsetts till nationellt samordningsorgan i Finland. Samordningsorganet ska sköta myndighetsmeddelanden, handledning och rådgivning i anslutning till den nationella referensramen samt det internationella samarbetet och informationen i samband med det.

Det administrativa arbetet för utbildningsanordnarna och högskolorna kommer inte att öka märkbart. Det administrativa arbetet kommer antagligen att öka i någon mån på grund av att det i varje nytt examensbevis, betyg eller bilaga till examensbeviset som är avsedd för internationellt bruk förutom de nuvarande uppgifterna även ska ingå omnämnande av vilken examen eller vilka andra samlade kompetenser på EQF-nivå det är frågan om.

Genomförandet av den nationella referensramen för examina och övriga samlade kompetenser förutsätter informationsarbete. Det gäller särskilt att se till att de som arbetar i det forum för prognostisering av framtida kompetensbehov som startar i början av 2017 får handledning. Prognostiseringsgrupperna inom forumet fortsätter det arbete som utförts inom ramen för utbildningskommissionssystemet och kartlägger utifrån prognosuppgifter om kompetensbehoven behovet av uppdatering och utveckling av examenssystemet och den vägen också av referensramen i fråga om alla utbildningsstadier och inom alla kompetensområden och sektorer. Dessutom gäller det att se till att personalen vid läroanstalter i kommuner som tillhandahåller

utbildning som leder till eller förbereder eller handleder för examina och övriga samlade kompetenser som ingår i referensramen, personalen hos anordnare av grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning, personalen vid högskolor och vid läroanstalter som ordnar utbildning på andra förvaltningsområden känner till referensramen för kvalifikationer och kan utnyttja den i sitt arbete. Utbildningsstyrelsen bär huvudansvaret för informationsarbetet.

I Finland har den dominerande utvecklingen redan länge gått mot att utgå från kompetensmål och inlärningsresultat för anordnandet och utvecklingen av utbildning. Referensramen för examina och övriga samlade kompetenser med sina på kunnande baserade beskrivningar av kvalifikationsnivåerna förstärker utvecklingen i denna riktning. Examensgrunderna för yrkesinriktade examina på andra stadiet har från och med 1990-talet strukturerats utgående från kraven på yrkeskompetens i arbetslivet, och examensgrunderna och utbildningsanordnarnas läroplaner har ständigt utvecklats i riktning mot en allt större betoning på kunnande. Även för högskoleexamina och examina inom övriga förvaltningsområden har utvecklingen på 2000-talet gått mot att lägga allt större vikt vid kompetensmålen.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Referensramen förbättrar det finländska examenssystemets funktion, gör systemet överskådligare och begripligare samt underlättar rörligheten inom utbildningssystemet genom att de inbördes förhållandena mellan de examina och lärokurser samt andra samlade kompetenser på olika förvaltningsområden som hör till det finländska examenssystemet slås fast.

Referensramen är också ett stöd vid utvecklandet av utbildningssystemet. Med hjälp av referensramen kan man dels identifiera det finländska utbildningssystemets starka sidor och utveckla dessa, men också korrigera brister i systemet. Referensramen är en grund som till tillämpliga delar kan gagna såväl planeringen av examina som beredningen av examens- och läroplansgrunderna samt läroplanerna. Beskrivningarna av kvalifikationsnivåerna hjälper även till att tydliggöra den delvis brokiga skaran kompetensmål och kvalifikationsnivåer i olika slags examina eller kompetensgivande utbildningar. Med hjälp av referensramen kommer både planeringen av utbildningen och bedömningen av den studerandes eller examinandens kunnande och inlärningsresultat att ägnas uppmärksamhet. Betoningen av kompetensmålen bidrar till att utveckla utbildningen så att inlärningsresultaten blir bättre. En enhetligare beskrivning av kompetensmålen för olika examensnivåer hjälper utbildningsanordnarna att utveckla möjligheterna att inom ramen för examenssystemet identifiera och erkänna även det tidigare inlärd. Referensramen kan också bidra till att identifiera nivån på samlade kompetenser som faller utanför examenssystemet, vilket underlättar erkännande av icke-formellt och informellt lärande.

Genom att utfärda bestämmelser om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser förändras inte innehållet i de examina som finns. Följden blir inte heller att examina som placeras på samma nivå i referensramen (exempelvis yrkeshögskoleexamina och lägre högskoleexamina) får ett likartat innehåll nationellt eller internationellt. Referensramen förändrar inte heller vare sig den behörighet för vidareutbildning som olika examina leder till eller genom förordning fastställda behörighetskrav för tjänster.

En tydligt angiven ställning för examina och övriga samlade kompetenser har stor betydelse också för arbetslivet till exempel när det gäller att jämföra arbetssökandenas kompetens. Införandet av en referensram och kvalifikationsnivåer minskar således kostnaderna för personaladministrationen. Referensramen stöder en livslång kompetensutveckling som en del av arbetskarriären.

Referensramen för examina och övriga samlade kompetenser ökar examinas genomsnittlighet och jämförbarhet nationellt och internationellt. Detta underlättar den nationella och internationella rörligheten för individer från och till Finland antingen under utbildningens gång eller i arbetslivet. I varje nytt examensbevis, betyg eller bilaga till examensbeviset som är avsedd för internationellt bruk ska det förutom de nuvarande uppgifterna även ingå omnämnande av vilken examen eller vilka andra samlade kompetenser på EQF-nivå det är frågan om. Noteringarna på betyget synliggör den kompetensnivå examen lett till. Referensramen och noteringarna på betyget gör det lättare för arbetssökande att beskriva sin kompetensnivå för arbetsgivare i andra länder samt för arbetsgivarna att tolka de arbetssökandes examina. Referensramen bidrar också till att studier som fullgjorts utomlands erkänns som en del av finländska examina och att studier som fullgjorts i Finland erkänns i utbildning utomlands. Referensramen för examina och övriga samlade kompetenser förbättrar utbildningsanordnarnas och högskolornas möjligheter att exportera utbildning i och med att utbildningsutbudet lättare kan beskrivas via referensramen. Den europeiska referensramen för kvalifikationer är internationellt känd och att examina är kopplade till den ses också som en garanti för kvalitet.

Kommissionen har antagit ett initiativ till en europeisk kompetensagenda (A New Skills Agenda for Europe KOM (2016) 381 slutlig). Initiativet innehåller förslag till utveckling av samarbetet kring kompetens inom Europeiska unionen, till intensifierat samarbete inom utbildnings- och sysselsättningspolitiken samt till höjande av arbetstagarnas kompetensnivå t.ex. genom att utveckla systemen för erkännande och identifiering av kompetens. Initiativet innehåller också ett förslag till uppdatering av rekommendationen om en europeisk referensram för kvalifikationer. Medlemsstaterna inledde behandlingen av kommissionens förslag hösten 2016. I syfte att förbättra Finlands förhandlingsposition är det viktigt att Finland har infört en nationell referensram för examina och övriga samlade kompetenser.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte i augusti 2008 en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag till en nationell referensram och beskriva dess kompetensnivåer och de principer enligt vilka examina ska placeras på olika nivåer i den nationella referensramen och den europeiska referensramen för kvalifikationer samt utarbeta ett förslag till hur examina ska inordnas i referensramarna. Arbetsgruppen skulle också utarbeta förslag till hur den nationella referensramen ska administreras, underhållas och utvecklas och beskriva hur kvalitetssäkringens ska ordnas samt komma med förslag om huruvida den nationella referensramen kan utvidgas från en referensram för examina till en referensram för kunnande.

I arbetsgruppens promemoria, som överräcktes i juni 2009 (Nationell referensram för examensbaserat och övrigt kunnande, Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2009:24), föreslogs att den nationella referensramen för examensbaserat och övrigt kunnande ska grunda sig på EQF och ha åtta olika nivåer. Examina ska inordnas i den nationella referensramen på basis av det kunnande som krävs för examen i fråga. Även om en examen innehåller element från flera olika kvalifikationsnivåer i referensramen, hänförs examen till den nivå där den som helhet bäst passar in. Arbetsgruppen föreslog att bestämmelser om referensramen ska utfärdas genom en lag som ska omfatta examenshelheter och lärokurser i den form som de tas upp i olika författningar. Också bestämmelser om specialkompetenser för högskoleutbildade ska ingå i lagen. I lagen ska ingå bestämmelser om bemyndigande att beskriva kvalifikationsnivåerna samt genom förordning av statsrådet reglera hur examina, lärokurser och specialkompetenser för högskoleutbildade ska hänföras till olika kvalifikationsnivåer. Finländska examina inordnas i den europeiska referensramen för kvalifikationer via den nationella referensramen så att nivåerna i den nationella referensramen stämmer överens med

motsvarande EQF-nivå. Arbetsgruppens promemoria innehöll ett förslag till hur examina skulle inordnas i referensramen.

Undervisnings- och kulturministeriet sände arbetsgruppspromemorian på remiss till de viktigaste arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, de övriga ministerierna, utbildningskommissionerna, organisationer och andra instanser som företräder aktörer inom olika utbildningssektorer, utvärderingsråden och högskolorna. Sammanlagt 86 remissyttranden gavs. Enligt remissinstanserna var arbetsgruppens grundläggande förslag en bra utgångspunkt för att beskriva examensbaserat och övrigt kunnande och för att utveckla utbildningen i en riktning med fokus på kunnande. Remissinstanserna ansåg det motiverat att utarbeta en nationell referensram för examensbaserat och övrigt kunnande och fann referensramen behövlig. Inordnandet av examina ansågs till övervägande del ha lyckats, men för några examenstyper såg remissinstanserna också problem i fråga om inordnandet. Några remissinstanser ansåg det vara viktigt att man vid den fortsatta beredningen försäkras om att den nya lagstiftningen behövs och är ändamålsenlig. De framförde att det inte behövs lagbestämmelser om referensramen. Alla remissinstanser ansåg det vara viktigt att referensramen breddas också i riktning mot en referensram för kunnande, även om en del ansåg att utvidgningen bör framskrida med eftertanke.

Denna proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisnings- och kulturministeriet utgående från arbetsgruppspromemorian och remissyttrandena om den. Den arbetsgrupp som dryftat den nationella referensramen har också medverkat i beredningsarbetet. Propositionen motsvarar i huvudsak till innehållet de propositioner som regeringen överlämnade 2010 och 2012 (RP 165/2010 rd och RP 38/2012 rd) och som har förfallit.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Remissyttranden om propositionen begärdes av de övriga ministerierna, Utbildningsstyrelsen, Centret för internationell mobilitet och internationellt samarbete CIMO, studentexamensnämnden, Nationella centret för utbildningsutvärdering, studentorganisationerna, de centrala arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, utbildningskommissionerna, organisationer som företräder aktörer inom olika utbildningssektorer, andra instanser samt högskolorna. Sammanlagt 77 remissyttranden gavs.

I remissyttrandena understöddes propositionen allmänt. Referensramen ansågs skapa klarhet i det finländska examenssystemet, göra det lättare att jämföra den nationella utbildningen internationellt och främja internationell rörlighet. Även den lagstiftningstekniska lösning och det alternativ för genomförande som valts när det gäller att bygga den nationella referensramen på den europeiska referensramen för kvalifikationer och i någon mån utnyttja den understöddes överlag.

Det ansågs viktigt att det fortsatta arbetet för att utveckla referensramen går i riktning mot en bredare referensram för kunnande. I många remissvar föreslogs det dessutom att vissa examina (bl.a. institutsexamina) som avlägsnats ur examenssystemet samt vissa samlade kompetenser (bl.a. yrkespedagogisk lärarutbildning, utbildning i begränsad rätt att förskriva läkemedel och utbildning i akutvård på vårdnivå samt kyrkliga examina) ska tas in i referensramen. På grund av dessa förslag har kapitel 3.3 i den allmänna motiveringen och kapitel 2 i detaljmotiveringen preciserats. De ställningstaganden som framförts i remissvaren när det gäller hur vissa samlade kompetenser ska placeras i referensramen kommer att beaktas vid den fortsatta utvecklingen av referensramen.

I vissa remissvar lades det fram olika synpunkter på utkastet till förordning om placeringen av examina, lärokurser och samlade kompetenser, i synnerhet placeringen av vissa specialyrkes-examina, den inbördes placeringen av yrkesinriktade grundexamina och yrkesexamina samt

RP 204/2016 rd

placeringen av högskolornas specialiseringsutbildningar. De åsikter som framförts i remissyttrandena beaktas i samband med den fortsatta beredningen av förordningen. Dessutom har 2 kap. i detaljmotiveringen till propositionen preciserats i detta avseende när det gäller principerna för examinas placering. På grund av motstridiga remissvar om placeringen av högskolornas specialiseringsutbildningar samt i syfte att säkra konsekvens i referensramen föreslås det inte att specialiseringsutbildningarna ska placeras i referensramen i detta första skede. Frågan om att placera specialiseringsutbildningarna och andra omfattande samlade kompetenser i referensramen behandlas som en helhet vid det fortsatta utvecklingsarbetet kring referensramen.

I flera remissvar lades det också fram förslag till formuleringar när det gäller beskrivningarna av referensramens nivåer, bl.a. i fråga om färdigheter i språk, kommunikation och interaktion, omnämmanden av företagsamhet, den terminologi som använts samt konsekvens i nivåbeskrivningarna. Också dessa förslag beaktas vid den fortsatta beredningen av statrådsförordningen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Lagens tillämpningsområde. Enligt 1 mom. ska den föreslagna lagen tillämpas på examina och lärokurser som regleras i lagstiftningen om såväl undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde som övriga förvaltningsområden.

Examina och lärokurser enligt de författningar som nämns i paragrafen är den grundläggande utbildningens lärokurs enligt lagen om grundläggande utbildning, gymnasiet lärokurs och studentexamen enligt gymnasielagen, yrkesinriktade grundexamina enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkesexamina och specialyrkesexamina enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina enligt yrkeshögskolelagen, lägre och högre högskoleexamina samt vetenskapliga, konstnärliga och yrkesinriktade påbyggnadsexamina enligt universitetslagen, kandidat-, magister- och doktorsexamen i militärvetenskaper och generalstabsofficersexamen enligt lagen om Försvarshögskolan, yrkesinriktad examen inom brottspåföljdsområdet enligt lagen om Brottpåföljdsområdets utbildningscentral, yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen och högre yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen enligt lagen om Polisyrkeshögskolan samt yrkesinriktade examina inom räddningsväsendet och nödcentralverksamheten enligt lagen om Räddningsinstitutet.

Enligt 2 mom. ska lagen tillämpas också på sådana samlade kompetenser som kan jämföras med examina och eller som i övrigt är omfattande och för vilka kompetensmålen anges i lag eller med stöd av lag, om de utgör behörighets- eller kompetenskrav för ett yrke eller en uppgift eller annars hänför sig till förbättrande av kompetensen eller utveckling av yrkeskunskapen. Den föreslagna lagen ska tillämpas på studiehelheter som står som behörighetskrav för så kallade reglerade yrken. Lagen ska också tillämpas på sådana etablerade och allmänt kända samlade kompetenser genom vilka tidigare avlagda examina eller övrigt kunnande kompletteras, uppdateras eller breddas, eller som förbereder för en utbildning som leder till examen eller för arbetslivet. Sådana samlade kompetenser är specialistläkarutbildning och specialisttandläkarutbildning.

2 §. Indelning i kvalifikationsnivåer. Enligt den föreslagna paragrafen ska den finländska referensramen för examina och övriga samlade kompetenser bygga på den europeiska referensramen för kvalifikationer så att också den finländska referensramen har åtta nivåer. Genom lösningen eftersträvas genomskinlig europeisk jämförbarhet. Enligt den föreslagna paragrafen ska de examina och övriga samlade kompetenser som avses i lagen indelas i kvalifikationsnivåer i referensramen på basis av det kunnande de förutsätter. I den föreslagna referensramen beskrivs det kunnande som examina och övriga samlade kompetenser förutsätter som kunskaper, färdigheter och kompetenser, dock utan att de olika dimensionerna av kunnandet sorteras. I nivåbeskrivningarna beaktas Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 23 april 2008 om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (2008/C 111/01) och nivåbeskrivningarna i den.

Enligt 2 mom. ska närmare bestämmelser om hur de examina, lärokurser och övriga omfattande samlade kompetenser som avses i 1 § ska placeras på de olika kvalifikationsnivåerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Enligt 2 § 2 mom. i lagförslaget ska närmare bestämmelser om hur de examina, lärokurser och övriga omfattande samlade kompetenser som avses i 1 § ska placeras på de olika kvalifikationsnivåerna utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att statsrådets förordning ska utfärdas genast när den föreslagna lagen har antagits. Förordningen kommer att träda i kraft samtidigt som den nya lagen.

Avsikten är att beskrivningarna av kvalifikationsnivåerna i statsrådets förordning ska bygga på nivåbeskrivningarna enligt EQF, men så att man vid preciseringen av kvalifikationsnivåerna drar nytta av existerande kompetensmål för examina och krav på yrkesskicklighet på nationell nivå. Enligt förslaget ska nivåbeskrivningarna beskriva vad en person som avlagt examen vet, förstår och kan göra efter avslutad läroprocess. Nivåbeskrivningarna ska vara allmänna, så att sambandet mellan dem och nivåerna i EQF tydligt framgår, och så att de ska gå att tillämpa på examina inom olika utbildningsstadier och inom olika förvaltningsområden. Enligt förslaget ska kompetensen i allmänhet öka då man går från en lägre till högre nivå. I fråga om vissa kompetensdimensioner kan dock kvalifikationsnivån efter en viss nivå förbli densamma.

Avsikten är att genom förordning av statsrådet till en början, utöver de examina och lärokurser som omfattas av lagens tillämpningsområde, föreskriva om hur specialistläkar- och specialisttandläkarutbildningarna placeras på de olika kvalifikationsnivåerna i referensramen. Avsikten är dock att senare bredda referensramen till en referensram för kunnande så att den också inrymmer andra omfattande samlade kompetenser. Det är möjligt att i referensramen senare ta in sådana omfattande samlade kompetenser för vilka kompetensmålen anges i lag eller förordning eller med stöd av lag, om de utgör behörighets- och kompetenskrav för ett yrke eller en uppgift eller annars hänför sig till förbättrande av kompetensen eller utveckling av yrkeskunskapen. Undervisnings- och kulturministeriet kommer att inleda det fortsatta utvecklingsarbetet efter det att lagen trätt i kraft med beaktande av utvecklingen i det finländska utbildningssystemet och samarbetet med Europeiska unionen. Vid det fortsatta utvecklingsarbetet är det möjligt att samtidigt finslipa beskrivningarna av nivåerna i referensramen. Avsikten är att kontinuerligt följa hur de samlade kompetenser som placeras i referensramen utvecklas. Vid behov kan man ta deras placering på en viss nivå i referensramen till förnyad granskning.

Det är meningen att de examina och lärokurser som avses i lagen ska inordnas enligt den förordning av statsrådet som kommer att utfärdas med stöd av lagens 2 § 2 mom. på basis av det kunnande de förutsätter. Även om en examen innehåller element från flera olika kvalifikationsnivåer i referensramen ska examen hänföras till den nivå där den som helhet bäst passar in (best fit-principen). Utgångspunkten är att examina och lärokurser ska inordnas i referensramen så att examina som hör till samma examenstyp finns på samma nivå i den nationella referensramen. Enskilda examina kan dock i undantagsfall hänföras till en lägre eller högre nivå än den grundläggande nivån. Eftersom avsikten är att den referensram som förslås ska basera sig på nivåerna i den europeiska referensramen för kvalifikationer, är det möjligt att den har nivåer där inga examina, lärokurser eller övriga omfattande samlade kompetenser kan placeras in i detta skede. Sådana examina och lärokurser i referensramen som försvunnit ur examenssystemet tas inte med.

Avsikten är att examina som avläggs vid universitet och yrkeshögskolor ska inordnas i referensramen i enlighet med det cykliska tänkande som vunnit insteg i samband med Bologna-processen så att lägre högskoleexamina och yrkeshögskoleexamina, inklusive yrkeshögskoleexamen inom polisbranschen, ingår i den första cykeln (nivå 6), högre högskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina, inklusive högre högskoleexamen inom polisbranschen, i den

andra cykeln (nivå 7) och vetenskapliga, konstnärliga och yrkesinriktade påbyggnadsexamina i den tredje cykeln (nivå 8).

Yrkesinriktade grundexamina och yrkesexamina kommer att hänföras till nivå 4 och specialyrkesexamina till nivå 5. Enligt de författningar som gäller yrkesutbildning visas det kunnande som skiljer sig åt i fråga om yrkesinriktade grundexamina och yrkesexamina på så sätt att det kunnande som vistats genom yrkesexamen i regel är mer krävande och djupgående än kunnande som visats genom grundexamen. Skillnaderna i kunnande är dock inte så betydande att de skulle räcka till för att lyfta upp yrkesexamina till en högre nivå än grundexamina i den föreslagna referensramen för examina och övriga samlade kompetenser, som är indelad i åtta nivåer.

Av de grundexamina som för närvarande ingår i examensstrukturen för yrkesinriktad utbildning kommer grundexamen i flygledning att placeras på en högre nivå, dvs. nivå 5, än vad som utgör den grundläggande nivån för denna examenstyp. Inträdeskravet för grundexamen i flygledning är tidigare avlagd examen på andra stadiet. Kraven på yrkesskicklighet i examen är dessutom på grund av internationella bestämmelser striktare än i andra yrkesinriktade grundexamina och motsvarar enligt best fit-principen nivå 5. Examensstrukturen och examina inom yrkesutbildningen utvecklas som bäst. Utvecklingsarbetet styrs och följs av en styrgrupp för arbetslivet som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet. De ändringar man enats om i fråga om yrkesutbildningens examensstruktur och examensgrunder kommer att träda i kraft senast den 1 januari 2019. I styrgruppen för arbetslivet har man fört diskussioner om att stryka grundexamen i flygledning ur den examensstruktur som lyder under undervisnings- och kulturministeriet. Examen skulle då i framtiden vara en separat utbildning utanför det allmänna examenssystemet under undervisnings- och kulturministeriet, på samma sätt som den utbildning som förbereder för uppgifter som yrkes- och trafikflygare. Efter det kommer alla yrkesinriktade grundexamina att vara placerade på den nivå som examenstypen anger.

Enligt bedömningar som gjorts i samband med tidigare regeringspropositioner har kraven på yrkesskicklighet för några av de specialyrkesexamina som finns i examensstrukturen för tillfället varit striktare än för andra specialyrkesexamina och i enlighet med best fit-principen motsvarar nivå 6 i referensramen för examina och övriga samlade kompetenser. Exempel på sådana är bl.a. specialyrkesexamen i ledarskap och specialyrkesexamen för arbetsplatschef inom byggnadsbranschen. Undervisnings- och kulturministeriet kommer i samband med beredningen av den statsrådsförordning som utfärdas om referensramen för examina och övriga samlade kompetenser att tillsammans med Utbildningsstyrelsen utreda vilka specialyrkesexamina som eventuellt avviker från den grundläggande nivån för examenstypen i fråga om kraven på yrkesskicklighet.

Målet är att referensramen för examina och övriga samlade kompetenser och beskrivningen av kvalifikationsnivåerna som ingår i den i tillämpliga delar hädanefter ska styra beredningen av examensgrunderna för yrkesinriktade examina. Då de nuvarande yrkesinriktade examina förnyas, ska de placeras in på kvalifikationsnivån för respektive examenstyp. Även nya yrkesinriktade examina ska enligt förslaget placeras in på kvalifikationsnivån för respektive examenstyp.

Studentexamen och gymnasiets lärokurs kommer att placeras på samma nivå som yrkesinriktade grundexamina (nivå 4). På nivå 4 placeras också sådana examina på andra förvaltningsområden som i fråga om kompetensmålen motsvarar yrkesinriktade grundexamina eller yrkesexamina. På nivå 5 placeras de examina på andra förvaltningsområden som i fråga om kompetensmålen motsvarar specialyrkesexamina. Den grundläggande utbildningens lärokurs kommer att hänföras till nivå 2.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på examina och på lärokurser för den grundläggande utbildningen och gymnasiet om vilka det föreskrivs i följande lagar och i förordningar som utfärdats med stöd av dem:

- 1) lag om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (629/1998),
- 3) lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998),
- 4) lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998),
- 5) yrkeshögskolelagen (932/2014),
- 6) universitetslagen (558/2009),
- 7) lagen om Försvarshögskolan (1121/2008),
- 8) lagen om Brottpåföljdsområdets utbildningscentral (1316/2006),
- 9) lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013),
- 10) lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

Denna lag tillämpas också på sådana samlade kompetenser som kan jämföras med examina och eller som i övrigt är omfattande och för vilka kompetensmålen anges i lag eller med stöd av lag, om de utgör behörighets- eller kompetenskrav för ett yrke eller en uppgift eller annars hänför sig till förbättrande av kompetensen eller utveckling av yrkeskunskapen.

2 §

Indelning i kvalifikationsnivåer

De examina, lärokurser och övriga omfattande samlade kompetenser som avses i denna lag indelas i åtta kvalifikationsnivåer på basis av det kunnande de förutsätter (*referensram för examina och övriga samlade kompetenser*).

Närmare bestämmelser om hur de examina, lärokurser och övriga omfattande samlade kompetenser som avses i 1 § ska placeras på de olika kvalifikationsnivåerna utfärdas genom förordning av statsrådet.

RP 204/2016 rd

3 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 20 oktober 2016

Statsministerns ställföreträdare, utrikesminister

Timo Soini

Undervisnings- och kulturminister Sanni Grahn-Laasonen

Statsrådets förordning

om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 2 § i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser (/):

1 §

Kvalifikationsnivåerna enligt den referensram för examina och övriga samlade kompetenser som avses i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser (/) beskrivs och i lagen avsedda examina, lärokurser och övriga omfattande samlade kompetenser placeras på olika nivåer i referensramen i enlighet med bilagan till denna förordning.

2 §

Denna förordning träder i kraft den 20 .

Bilaga

Examinas, lärokursers och övriga samlade kompetensers placering på de olika kvalifikationsnivåerna

Nationell kvalifikationsnivå/nivå enligt den europeiska referensramen för kvalifikationer	Examina, lärokurser och övriga samlade kompetenser
<p>Nivå 1</p> <p>Har de allmänna kunskaper och grundläggande färdigheter som krävs för studier och för att kunna utföra enkla uppgifter under direkt övervakning i ett strukturerat sammanhang.</p> <p>Tar under handledning ansvar för sitt lärande. Kommunikerar muntligt och svarar på enkel skriftlig kommunikation på sitt modersmål.</p>	
<p>Nivå 2</p> <p>Har de mångsidiga allmänna kunskaper och kognitiva och praktiska grundläggande färdigheter som behövs för att använda relevant information till att utföra uppgifter och lösa problem. Följer regler och använder mångsidiga redskap och verktyg i en övervakad miljö som kräver självständighet.</p> <p>Tar ansvar och agerar självständigt.</p> <p>Tar ansvar för sitt lärande. Har förmåga till livslångt lärande. Kommunikerar mångsidigt och interaktivt i olika situationer och framställer text på sitt modersmål. Kan agera i en bekant studie- och arbetsgemenskap.</p>	<p>Lärokursen för den grundläggande utbildningen</p>
<p>Nivå 3</p> <p>Behärskar grundläggande kunskaper, principer, processer och allmänna begrepp på sitt arbets- eller studieområde och har de kognitiva och praktiska färdigheter som behövs för att kunna utföra uppgifter och lösa problem. Väljer och använder grundläggande metoder, verktyg, material och information. Anpassar sin verksamhet till rådande förhållanden och aktuell miljö vid problemlösning.</p>	

<p>Tar ansvar för att egna uppgifter slutförs och agerar på ett säkert sätt i arbets- eller studiegemenskapen. Har förmåga att ta initiativ och ansvar i sina uppgifter. Förstår arbetslivets och företagandets betydelse för individen och samhället. Bedömer sin kompetens och verksamhet, sina färdigheter och sina val i anslutning till arbete eller studier.</p> <p>Har förmåga till livslångt lärande. Kommunicerar mångsidigt och interaktivt i olika situationer och framställer texter av många olika slag på sitt modersmål. Kan agera i en bekant studie- och arbetsgemenskap. Har förmåga att kommunicera internationellt och interagera på det andra inhemska språket och på minst ett främmande språk.</p>	
<p>Nivå 4</p> <p>Behärskar kunskapsbasen i breda sammanhang inom sitt område samt vissa kognitiva och praktiska färdigheter och har förmåga att uttrycka sig. Utnyttjar dessa kunskaper och färdigheter för att lösa specifika problem inom sitt område och för att utföra uppgifter inom området. Arbetar självständigt i miljöer som vanligtvis är förutsägbara men kan förändras.</p> <p>Tar ansvar för att egna uppgifter slutförs och agerar på ett säkert och ansvarstagande sätt i arbetsgemenskapen. Arbetar ekonomiskt, framgångsrikt och planmässigt samt organiserar sitt arbete med hänsyn till andra aktörer. Kan övervaka andras rutinuppgifter. Har förmåga att agera företagsmässigt som anställd eller som egenföretagare i branschen. Kan bedöma sin kompetens och sitt uppgiftsområde och förbättra sin arbets- eller studieverksamhet. Utvecklar sig själv och sitt arbete.</p> <p>Har förmåga till livslångt lärande. Kommunicerar mångsidigt och interaktivt i olika situationer och framställer texter av många</p>	<p>Gymnasiets lärokurs</p> <p>Studentexamen</p> <p>Yrkesinriktade grundexamina</p> <p>Yrkesexamina</p> <p>Examen inom brottspåföljdsområdet</p> <p>Räddningsmannaxamen</p> <p>Examen för jourhavande vid nödcentraler</p>

RP 204/2016 rd

<p>olika slag på sitt modersmål, också sådana som anknyter till branschen i fråga. Samarbetar med olika slags människor i studie- och arbetsgemenskapen och i andra grupper och nätverk i enlighet med etiska principer. Kan kommunicera internationellt och interagera på det andra inhemska språket och på minst ett främmande språk.</p>	
<p>Nivå 5</p> <p>Har en bred och/eller specialiserad kunskapsbas inom sitt område samt kognitiva och praktiska färdigheter och förmåga att uttrycka sig. Utnyttjar dessa kunskaper och färdigheter för att utarbeta kreativa lösningar på abstrakta problem och för att utföra uppgifter inom branschen. Förstår beröringspunkterna mellan de yrkesrelaterade uppgiftsområdena, det egna området och övriga områden och hur dessa ansluter sig till större helheter.</p> <p>Är specialsakkunnig inom sitt område och utvecklar verksamhet, produkter och/eller tjänster. Leder och övervakar vid behov verksamhetsmiljöer och funktioner som förändras oförutsägbart. Handleder andra och övervakar uppgifter som utförs av andra. Har god förmåga att arbeta som egenföretagare i branschen. Bedömer och utvecklar egna och andras prestationer och arbete.</p> <p>Har förmåga till livslångt lärande. Kommunicerar muntligt och skriftligt på sitt modersmål med människor såväl i som utanför branschen. Samarbetar med olika slags människor i studie- och arbetsgemenskapen och i andra grupper och nätverk i enlighet med etiska principer. Kommunicerar internationellt och interagerar i den egna branschen på det andra inhemska språket och på minst ett främmande språk.</p>	<p>Specialyrkesexamina</p> <p>Underbefälsexamen (räddningsväsendet)</p> <p>Grundexamen i flygledning</p>
<p>Nivå 6</p> <p>Har inom sitt område övergripande och avancerade kunskaper som inbegriper kritisk</p>	<p>Yrkeshögskoleexamina</p>

<p>förståelse och bedömning av teorier, centrala begrepp, metoder och principer. Förstår omfattningen av och gränserna för olika yrkessektorer och/eller discipliner. Har avancerade kognitiva och praktiska färdigheter som inbegriper förmåga att hantera ärenden och förmåga att tillämpa samt förmåga till kreativa lösningar och prestationer som behövs för att lösa komplicerade eller oförutsägbara problem inom ett specialiserat yrkes-, vetenskaps- eller konstområde.</p> <p>Leder komplicerade yrkesrelaterade aktiviteter eller projekt eller arbetar självständigt i expertuppgifter och i internationellt samarbete i branschen. Kan fatta beslut i oförutsägbara verksamhetsmiljöer. Tar ansvar för bedömning och utveckling av sin egen kompetens och dessutom för enskilda personers och grupper utveckling.</p> <p>Har förmåga till livslångt lärande. Samarbetar med olika slags människor i studie- och arbetsgemenskapen och i andra grupper och nätverk med beaktande av gemenskapsaspekter och etiska aspekter. Kommunicerar flytande både muntligt och skriftligt på sitt modersmål med människor såväl i som utanför branschen. Kommunicerar och interagerar självständigt internationellt på det andra inhemska språket och på minst ett främmande språk.</p>	<p>Lägre högskoleexamina</p>
<p>Nivå 7</p> <p>Behärskar omfattande och mycket specialiserade begrepp, metoder och data som motsvarar specialkunskapen inom det egna området och som ligger till grund för självständigt tänkande och/eller forskning. Förstår kunskapsfrågor som gäller beröringspunkterna mellan det egna området och andra områden och granskar dem och ny information kritiskt. Löser krävande problem även kreativt inom forskning och/eller innovativ verksamhet där man utvecklar nya kunskaper och förfaranden och tillämpar och integrerar kun-</p>	<p>Högre yrkeshögskoleexamina</p> <p>Högre högskoleexamina</p>

<p>skaper från olika områden.</p> <p>Arbetar självständigt i krävande expertuppgifter i branschen och i internationellt samarbete. Leder och utvecklar komplicerade, oförutsägbara och nya strategiska tillvägångssätt. Leder organisationer och/eller människor. Har förmåga att bedöma enskilda människors och gruppers verksamhet.</p> <p>Bidrar till ökade kunskaper och förfaranden på sitt område och/eller tar ansvar för andras utveckling.</p> <p>Har förmåga till livslångt lärande. Samarbetar med olika slags människor i studie- och arbetsgemenskapen och i andra grupper och nätverk med beaktande av gemenskapsaspekter och etiska aspekter. Kommunikerar flytande både muntligt och skriftligt på sitt modersmål med människor såväl i som utanför branschen. Behärskar krävande internationell kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket och på minst ett främmande språk.</p>	
<p>Nivå 8</p> <p>Behärskar omfattande helheter och sammanhang. Behärskar de mest avancerade och/eller mest specialiserade och fördjupade kunskaperna, färdigheterna och/eller teorierna på den mest avancerade och/eller mest specialiserade nivån inom det egna området och i beröringspunkterna mellan olika områden. Uppvisar förmåga till kreativa tillämpningar. Skapar ny kunskap genom att följa god vetenskaplig praxis Utför självständigt och tillförlitligt vetenskapligt eller konstnärligt och yrkesmässigt forskningsarbete. Utvecklar yrkesrelaterade uppgiftsområden och/eller ett vetenskaps- eller konstområde. Utvecklar och tillämpar nya idéer, teorier, tillvägångssätt eller processer i de mest krävande verksamhetsmiljöer.</p> <p>Arbetar självständigt i de mest krävande ex-</p>	<p>Vetenskapliga och konstnärliga påbyggnads-examina vid universiteten och Försvarshögskolan (licentiatexamina och doktorsexamina)</p> <p>Generalstabsofficersexamen</p> <p>Specialveterinärexamen</p> <p>Specialistläkarutbildning</p> <p>Specialisttandläkarutbildning</p>

<p>pertuppgifter i branschen och i internationellt samarbete. Leder organisationer och/eller människor. Gör sådana synteser och kritiska bedömningar som krävs för att lösa komplicerade problem inom forskning och/eller innovationsverksamhet. Utvidgar och omdefinierar befintliga kunskaper eller yrkespraxis.</p> <p>Bidrar till ökade kunskaper på sitt område och/eller tar ansvar för andras utveckling.</p> <p>Har förmåga till livslångt lärande. Kommunicerar flytande både muntligt och skriftligt på sitt modersmål med såväl representanter för vetenskapliga samfund som allmänheten om frågor som gäller det egna forskningsområdet och hela disciplinen och/eller yrkesområdet. Samarbetar med olika slags människor i studie- och arbetsgemenskapen och i andra grupper och nätverk med beaktande av gemenskapsaspekter och etiska aspekter. Behärskar krävande internationell kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket och på minst ett främmande språk.</p>	
--	--